

SERMONES MANUSCRITOS ANTIGUOS

En la Biblioteca de la Academia de la Lengua Vasca se encuentra un buen número de sermones manuscritos en lengua vasca, la mayoría en dialecto vizcaíno, y alguno en lengua castellana. Hay unos pocos que tienen indicación de autor y año. La mayoría no. Unos cuantos son de finales del siglo XVIII. Hay también hojas sueltas borradores. Están escritos con tipos de letra diversos, de distintas manos. Se ignora, de momento, de qué lugares llegaron dichos manuscritos a la Academia, así como las personas que los entregaron y recogieron. Consideramos de utilidad la transcripción de dichos documentos, pues a través de ellos se podrá comprobar la vida literaria de la lengua vasca en escritores, sobre todo del siglo pasado, que no hicieron obra mayor, y que responde a una tendencia unánime de la época.

Personas jóvenes —franciscanos, pasionistas, benedictinos, carmelitas, jesuitas, capuchinos, sacramentinos, seminaristas, etc., o seglares— pueden tomar a su cargo la transcripción de algún sermón, realizando el trabajo en forma de seminario. Ello puede servir para que la gente estudiante se introduzca poco a poco en el estudio de nuestra literatura clásica, que aunque no es tan extensa como en otros idiomas, no por eso es despreciable. (A. I.)

Fr. Fran^{co}. Tristan de Huandurraga

(1822)

[Portada:] Jesus, Maria, y Joseph. / Sermón de la Muerte de Jesu Christo, y Soledad / de su Santísima Madre Maria Santísima, / Para la tarde del Viernes Santo: Sobre el amor / excesivo de Christo y su Madre al hombre, / y la ingratitud de este con ellos. / Compuesto en lengua bascongada para / Sta. Eufemia de Bermeo. / Por / Fr. Fran^{co} Tristan de Huandurraga [rubricado] / Año de 1843 [Debajo ponía 1822, pero se han aprovechado los rasgos de las dos últimas cifras para hacer un 4 y un 3 respectivamente].

[Al margen dice: *Soledad de María*]. *IO Vos omnes qui transitis per viam, attendite, et videte si es dolor sicut dolor meus. Ex lament. Jerem. Cap. 1. ¶ 12.* 1.º

1.º Jaungoicuac eguinico gauza guztijac adierazoten emoten deuzcube gure Eguliaren guganaco amodijuaren anditazuna, bada guztijac eguin cituban gurezat. Ainguerubac eguin bazituban, gure gordezaillezat eguin cituban: Ceruric zabaldu beeban, gure vici lecuzat zabaldu eban; Eguzqui, eta Iarguija eguin beban, guri argui eguin eigan eguin eban: Luurra ifini beban, guri biar guindubana emon eigan ifini eban. Eta guztija beinguan esatarren: eztaucagu beguiratu baño izatia daben gauza guztijetara eta eztoгу aurquituco guretzat eguin eztaben gauzaric. Orregaitic cinuan San Paulo Apostolubac Corinthiotarrai: Zubenac dira gauza guztijac: nai dala vicitzia, nai dala erijotzia, nai diriala dacuzguzan gauzac, nai diriala guero etorrigo dirianac, zubenac dira gauza guztijac. Eta San Agustinec diño: Jaungoicuac guizona beragatic eguin ebana leguez, alanche guizonagatic eguin citubala gauza guztijac, eta orregatic esan leiquela eztabela Jaunac euqui bezte cereguinic euqui, guizona zorijonecua eguitia baño. Baña azco, andi, eta esagutu ecin leiquezanac badira bere mecede, eta beneficio onec; orregaitic bere guztiz aztu, eta ilunduric leguez gueratuten dira, araco bere seme bacarra mundura bijaldubagaz Jaunac eguin euzcuna beguiratubagaz; bada bere vicitzia curutze baten emonagaz, eracutzi euzcun eracutzi al izan eban amodijoric andijena, berac esan ebana leguez. Ezta ezetan bere, dino, obeto aguertuten amodijuaren anditazuna, bere vicitzia adisquidiac gatic emotian baño. Emenche bai ondo, eta ondo aguertuten da [está tachado *la* seguido de la última palabra *da*] dino San Juan Evangelistiac, gure Jaungoicuen guganaco amodijuaren anditazuna; bada bijaldu eban bere seme bacarra mundura beragaitic vici gaitezán.

2.º Bay christinaubac; andija izan zan mundubau eguite orduban Jaunac eracucutsi (sic) euzcun ontasan, eta amodijua; baña etzan ecer necatu eseberezi bera ateraten: bere bervia edo esatia bacarric azco izan zan gauza guztijac izatia artuteco. Baña cembat costa jacon mundubau berau barriztetia? Cembat costa jacon gure Erredencinoia? Cembat, lenengo gurubac ifini guinduzan Diabruaren menpe, edo escupetic gu ateratia? Etzan contentadu guizon eguinagaz, eta gure pecatubac beragan artubagaz. Etzan contentadu abel echebaten lastartian pobrezaz beteric jaijoagaz. Etzan contentadu ogueta amairu vrtian aimbezte neque-lan, gose egarri, eta aimbezte

izerdi igaruagaz: Aimbezte azote, pena, eta tormentu bere Pasionoe sagradu, eta negar garrijan eruanagaz: nai izan eban galdu gure amodijoz bere vicitzia curutze lotzagarri baten, vmildu eta sugetetan zala guizonic madaricatubena sugetadu al izan lizaquen erijozaric crubel eta lotzagarrienennera. ¡O Jaungoico baten guizona ganaco amodijo erria! ¡O ontasun parebagaia! ¡O caridade inoz ez icusija! Jaungoicuac guizonari ondo gura izatia bacarric izan biar zan beretzat mecede andi, eta neurribaga bat, bere cuidadu, edo ardura euquitia, amodijo larregui bat, eta bere anaje eguitia, caridade ecin gueijagoco bat. Cer izango da bada, curutze baten beragatic bere vicitzia galdutia? Ysanic San Juan Evangelistia ain jaquituna, eta ceruco arguitazunez ain betia, ezeban aurquitu barbaric, dino San Juan Chrisostomoc adierazoten emoteco amodijo onen anditasuna; eta alan contentadu zan ezanagaz bacarric, aimbezte maitetu ebala Jaungoicuac munduba, ce bijaldu ebala bere seme bacarra bera salvadu eijan. Orregaitic, dino San Agustinec; ez guizonac bacarric, ez ainguerubac eurac esagutu leiquijela noraño eldu zan gure Jaungoicuen guganaco amodijuaren anditazuna, bere vicitzia curutzian emon ebanian. Jaungoico bat pecatuben araguz estalduric! Ceru lurren eguilia vilo [la letra siguiente a la o no es fácil precisar cual es. Aunque no es una s, probablemente querría escribir *vilosic*] ic! Vicitza, eta erijotziaren Jaubia ilic! [Está tachado lo siguiente: *Mundubaren Eguilia*]. Mundu guztijaren Jauna curutze baten esqueguiric! Ceruben edertazuna zauriz [el original parece que dice *zaurez* pero el rasgo de la e no tiene las características de las demás e] ezainduric! Aingueruben pozgarrija, eta guizonen Erreguija deshorrta, eta lotzariz beteric! O Jauna, O Jauna! O eta celan dacuzdan anda orretan echunic, eta vilosic anchina Noeri leguez berorren semiac burla, eta barre eguiten deutezela lotzari artian dacuzdelaco! Baña, ce gahc (sic) eguin dau neure Jaun, eta Jaungoico andija, erijotza ain crubel, eta ain itzalzu bat emon daijuen? ilditu guizonen batzuc? Erre ditu vrijen batzuc? Edo jagui da Erregueren batzuben contra? Baña cer diñot nic? Neu naz Jauna, erijotza gogor, eta itzalsu ori emon deutzadan borregu crubela. Neuriac dira zauri orrec, azote orrec, ulze gogor, coroe crubel, eta erijotza itzalsu ori. Neuc aserratu dot Aita Eternubaren justicija, eta berorregan jausi da bere aserre guztija. Neuc pecatu eguin dot, neuc ofendidu dot berorren aita on, eta amorosuba, eta berorrec artu dau nigatic osasun guei ain min, eta garratza. Confesetan dot, sinistuten dot neure erruz dadaguala (sic) [la primera *da* está al final de línea y

la segunda al comienzo de la siguiente] vrcamendi lotzagarri baten vicitzia galduta, anda orretan ilic.

3.º Baña cetaraco, neure Jaun eta Jaungoico andija, cetaraco eracutzi gura izan deuzcu aimbezte caridade, eta amodijo? Berorren amodijura [entre la *u* y la *r* hay una letra semitachada] gu eruan, eta berori maitetura [sic] gu obliguetaco, dino San Bernardo andijac. Nai dau emon daijogun gueure vijotza, eta onetara gu obliguetaren (sic) eracuzten deuzcu berria, amodijuaren sugar vicijan erreric. Ause bacarric escatuten deuzcu eguin deuzcuzan mecede, eta beneficio andijen ordez: onesegaz bacarric contentetan da; ezteuzcu escatuten bezte gauzaric euqui deuzcun amodijo guztijaren sari. Pagu erretza benetan, eta probechu ecin gueijagocua guretzat; bada nai badau guc bera maitetu daigun, ezta gure biar dalaco, espada gu betico zorioneco eguiteco. Baña ain da andija guizonaren itzutasuna; ain da icaragarrija bere ezquer deunga, eta correspondenci faltia, ce asturic [hay una palabra tachada: *bega*] bere Jaunagaz, eztau esagutu gura eguiten deutzan mecede neurri bagau. Ez bacarric barriztau gura dau bere pecatubacaz Jaungoico baten pasinoe, eta erijotzia, baita gueitu edo aumetadu gura dituz curutziaren oñian aurquituten dan bere ama tristiaren pena, eta nequijac, bere gogortazunagaz auzten dabela bere vijotza, eta bere ezquer deunguiagaz estutazunez betteric ifinijaz bacartasun, edo soledaric (sic) andijenian. Onesec bada obliguetan dau ama triste, eta atzacabez bete au, guztiz larritu, eta bere beguijetatic negarrac darijozala Jeremias igarla edo Profeta santubagaz curutziaren oñetic diadar eguitera: *¡O mundo vide onetatic zabilzen guztijoc; ondo aditu, eta icusi eguizube aurquituten dan ala ez nire pena, edo doloria lacoric. ¡O vos omnes qui transitis per viam, attendite, et videte si es dolor, sicut dolor meus.* Ondo beguiratu, eta pensadu eguizube aurquituten dan munduban anrraric (sic) ni icusten nazan bacartasun, eta estutasunian icusi danic. Ona bada emen verba guichitan aguerturic neure arrasaldeco [después de esta palabra se ha intercalado: *onetaco*] sermone guei, edo asunto guztija. Ycusico dozube lenengo Jaungoico baten guizonaganaco amodijo erria; eta guero Jaungoico, eta bere amaganaco onen ezquer deunguia. Eracutzico deutzubet verba baten, noraño eldu zan Jaungoico baten amodijua guizonaganaco, eta erabatera [está tachado: *noraño eldu zan*] onen ezquer guestua Jaungoico eta bere amaganaco. Eguin ebalá Jaunac al eban guztija guizona irabastarren, [hay varias palabras tachadas] baita onec bere, beraganic alde eguin, eta

bere ama tristiaren soledade, edo bacartazuna gueitu, edo aumentetarren.

4.º Eta cer viurtu guinaiquijo Jauna berorri, eguin deuzcuzan mecede, eta beneficijo andi oneec gaitic? Baña cer da guc pensau, esan, eta eguin guinaiquen guztija berorren escubetatic artu doguzan mecede andi eta neurri baguien parian? Eserbere ez, neure Jesus ona. Baña berorrec berorren ontasun andiagatic bacarric escatuten deuzcu gauza guztiz chiqui, eta errez bat eguin deuzcuzan mecede guztijen sari. Eztau gura bezte gauzaric guganic, berori maitetutia baño. Ause da bacarric escatuten deuzcuna; onsegaz bacarric paguetan da. Arabada gu emen prest sor laburrau emoteco. Baña ain gara gueurez argalac, ain eseberezac, ce ecin ause bere pagadu guinaique, berorrec lagunzen espadeuzcu. Biraldu begui bada, [está tachado: *gueure asurretaraño*] cerutic bero rorren (sic) caridadiaren suba, eta erre gaguiz gueure asurretaraño. Emon beguigu esagututen anda orretan curutzian vicitzia emon da guero izan euzcun amodijua; esauquera onegaz, berori maitetu daigun, eta berorigaitic vici, eta ilgaitezan berori gugaitic vici, eta ilzana leguez. Ause da, Jauna, escatuten deutzagun gracia, vitarteco ifiniric orrace curutziaren onian bacartasunic andijenian aurquituten dan berorren ama guztiz triste, eta penas betia, esanagaz ainguerubagaz batera. Ave Maria.

¡O Vos omnes qui transitis per viam, attendite, et videte, si es dolor sicut dolor meus. Ex Lament. Jerem. Cap. 1.º ¶ 12.

1.º Anchinagocua da munduba baño Jaungoicuen guizonaganaco amodijua, ba guizonagatic eguin eban munduba dino San Juan Chrisostomoc. Etzan orregatic guizona eguite orduban explicau, edo autortu Jauna bezte gauzac eguite onduban leguez. Ceru luur, eta bezte gauzai izatia emoteco; asco izan zan bere berba bat, eta alan Eguzqui, ilargui, izar eta bezte gauzac eguite orduban bacarric esan eban, egin bediz, eta bertati eguin cirian. Baña etzan onela autortu, edo explicadu guizona eguite orduban. Ez eban esan, eguin [está tachado: *daigun*] bedi guizona; ezpada ifini zan pensetan, celan bere escubetatic ateraco eban gauzaric gahchena (sic); eta alan esan eban: Eguin daigun guizona gueure ans, edo irudira, eta ifini daigun abere chori, arrain, eta lureco animalija guztijen buru, eta aguintari. Onanche atera eban Jaunac guizona bere escubetatic. Yfini eban Paradisico (sic) gozatazunen artian eser falta ez ecola (sic): Emon eutzan entendimentuba bera esagututeco, vorondatia bera maitetuteco, eta libertadia ondo eguiteco. Glorija eta onrraz coronadu eban, ereguiten ebalá bere

escubetaco obra guztijen ganian, bere oiñ aspian Davideddi-nuana (sic) leguez gauza guztijac ifinten citubala. Baña guichi irauñ eban guizonac zorijon suertezu onetan. Bere dicha, eta felicidade andiaren embidiaz beteric, etzan gueratu sugue ma-daricatuba Jaunaren escu ugariric artu eban gracia galdu eraso artian. Autzi eraso eutzan bere aguiduba, eta gueratu zan eucan edertasun бага guztiz ezainic Jaungoicuen arerijo eguinic, beragaz batera sugetetan citubala bere seme guztijac neque, miserija, eta erijotza crubel batera. ¿Ce castigu mereci ez eban Adanec pecatu onegatic? Artuten dau izatia Jaunagan-ic, eta nai leuque izan bera beste: Betetan dau jaquiturijaz, eta Jaungoicuac gaña jaquin nai leuque: Yfinten dau lurreco aguintari, eta gura leuquez euqui cerubac eurac bere aguin-dura: Eguiten dau guizon guztijen buru, eta gurari bategaz ilten dituz bere seme guztijac. Ce miserija, ce neque, eta ce pecatu ecarri euzcuzan mundura desobediencia crubel onec? Noc usteco ez eban, bertati botaco ebala Jaunac infernubetara lenengo guizona, icusiric cer eguin eban aingueru deungacaz? Bana ó Jaungoico baten guizona ganaco amodijo errija! Erru-quitu zan beragaz; ezagutu eragui (sic) eutzan bere pecatuba, emon eutzan penitencia eguiteco lecuba, eta atera eban pe-catuco estadu triste, eta negargarriric.

2.º Baña etzan onetan gueratu bere guizona ganaco amo-dijo errija. Ycusiric bere ans, edo irudira eguifico guizona, alde guztijetatic aimbezte neque, lan eta miserijaz beteric, artuten ditu pecatubaren catiguerijo ain gogorretatic bera aterateco asmubac. Biralдутen dau mundura bere seme bacarramaitia [la a y la m están semisuperpuestas]; janciten da au pecatu-baren aragui guizon eguiten dala; artuten dau beragan gure sor guztija, eta onen sari iragoten ditu neque lan, iserdi, gose, egarri, pena eta tormentu crubelac, eta galduten dau bere vicitzia curutze baten lotzari artian. ¡O caridade neurri baguia! ¡O caridade inoz ez ensun ez icusija! Baña obeto oraindino esagutu daizuben gueure Jesus onaren caridadia, pensadu, eta beguiratu eguizube ondo, batetic curutzian vicitzia emon ez-queru anda orretan ilic dacusuben Jaun orren anditazan edo dignidadia; eta besstetic, beguiratu, edo pensadu eguizube guizonaren miserija, eta ezebereztasuna. Beguiratuten badeutzagu guizonari, nai dala gorputzian, nai dala ariman; icusico dogu dala autz edo lur puzcabat; pecatuben servizale bat, Satanasen mempeco, edo esclavo bat, Jaungoicuen arerijo, eta diabruben diversinoe, eta burlagarria. Yfinten badoguz besteti gueure be-guijac anda orretan ilic daguanagan; icusico dogu dala Aita

Eternubaren seme bacarra; eguijazco jaquituriya; beragaz guztijan bardina, bere verba eta [hay tachada una palabra que dice: *poderi*] vorondatiaren poderiugaz gauza guztijac eguin, gorde, eta gobernetan ditubana, eta ceruban bere escomatara (sic) jarriric daguana, San Paulo Apostolubac dinuana leguez. Aimbezte magestade, eta poderijoco Jaun andijau dabada, christinaubac, curutze baten guizonen amodijoz sacrificadu ezquero, gueure beguijacaz anda orretan ilic dacuzguna. Ause da Jaungoico benetacuben Jaungoico [hay una palabra tachada] benetacuba leguez bere naturaleziaren bardintazu [sobre la *u* final hay una *a*] iñori quendubaga, bere Jaungoicotazun, edo Divinidadia mempeco, edo esclabuen irudijan oculterarren guztiz vmildu, eta eseberartuten (sic) [la segunda *r* no es clara] dana. Beguiratu eguijozube pecatarijac; beguiratu eguijozube atencinoz, eta icusi eguizube zeuben amodijoz igaro dituban zauri, eta erida crubel, eta icaragarrijac. Ycusi eguizubez bere oin, eta escubac ulze gogorracaz batic bestera iragoric; bere buru sagraduba aranzas coronauc; bere arpeguija chistus loituric; bere begui arguijac trapu loi batagaz estalduric; bere belarrijac icaragarritzco injuriya, eta blasfemiafaz estutu, edo afligiduric; bere becoquiya ucubilcada crubelacaz heriduric, bere iduna catia gogor, eta astunacaz erasiric; bere sanac urraturic; bere araguiya azotecz zatituric; bere bularra idiguiric; eta bere gorputz guztico assurrac, euren lecubetatic ateraric; Ycusico ceunque... Baña, cer dinot? 3.º [Este número está al principio de la página 4]. Ez neunque inoz amaitu, edo acabauco banaz banasian contaui nai baneunquez gure Jaun, eta Jaungoico andijac gure amodijoz igaro dituban neque, pena, eta tormentubac. Ain andiya zan bere erraijetan iriquiten eban caridadiaren suba, ce ezceban nai puntuchu baten bere bapere aseratu cedin. Orregaitic, bere Pasinoia San Pedroc galarazo gura dabenian, dei eguiten deutzo Satanasen izenagaz, eta armac onetaraco artuten ditubanian, aguinduten deutzo zartu daijala espatia bere lecuban. Eta araco azquenengo afaria eguite orduban bere deseo, edo gurari guztijac betetan ditubanaleguez, dirauzte (sic) bere Discipulubai: gurari andi bat euqui dot Pascua ause zubeas jateco; Erosi, edo erredimidu guiñaiquezan Jaunac aimbeste costea bago: ondo biraldu eiquijan guizon, edo aingueruben bat gu pecatutic aterateco; baña ez eban gura bera baño beste bitartecoric onetan izan cedin. Bere verbiagaz bezte [esta palabra termina en final de línea y al comienzo de la siguiente dice: *te*] bago atera nai izan baguinduz Diabruben catiguerijoric, ez eban euquico cer igaro erijotza ain crubel, eta itzalzubat, baña gure vijotzac ira-

baci, eta bere amodijuara gu obeto eruatarren gura eban onainche eguin cedin gure Erredencinoja. Motivo guztiz azco gueuncan bera maitetuteco eguin euzcuzan mecede andijac gaitic; baña orregatic, beti guengozan atseraberaganaco. Ycusiric bada Jaunac ain otzic guengozala beraganaco, jasten da berbera bere Aita Eternubaren tronu, edo jarlecuric luurrena, eguiten da gure anaje gure naturalezia artubagaz, igaroten dau Pasinoric garratzena, eta esta contentetan bere vicitzia curutze baten emon artian. Ain zinzu, eta amoroso gueure Jauna icusijac berac erre biar cituban gure vijotzac, dino San Bernardo glorijosubac, beraganaco amodijuan, jaquinic au guztijau eguiten dabela guc bera maitetu daigun. ¿Eta onegaz guztijonegaz bere aurquituco gara bapere pena, eta sentimentu baga Jaungoico zauritu, zatitu, odol ustu, eta il orren aurrian? Euquico dogu vijotzic icusteco begui sicubacaz aingueruben pozgarrija pena, eta dolores beteric, ceruben edertasuna ezainduric, eta mundubaren jaubia vilosic, eta ilic? Bada bene benetan dinot, christinaubac, abere, edo animalija [hay una letra borrada entre las dos palabras] vtrubenac [la r no es clara. Puede ser una s sobre otra letra mal hecha] baño esquer gwestuagocoac gariala. Ydijac esagututen dau bere Jaubia, eta astubac bere Jaunaren asquiija; bana guc esagutu nai eztoguz Jaungoicuac bere erijotziagaz eguin deuzcuzan mecede eta beneficio neurribac. Arritu eta icaratu zaiteze cerubac icustijan guizonaren ezquer guezto au. Jaungoico bat bajatu, eta humilduten da curutzeco erijotzaraño guizonaren vijotza irabaste arren, eta guizonac eguiten dau aleguin guztija beraganic iguez eguite arren. Jaungoico batec emoten dau bere zanetaco odol guztija mempeco edo esclavo villaubat Demoninua escupe, edo poderijoric ateratarren, eta eztau esagutu gura onec, eguiten deutzan mecede andijau. Galduten dau bere vicitzia Jaungoico batec, guizonari viciija emotarren, eta estau guizonac ezagutu gura bere onguile andi au. Aimbezte mecede eta beneficio gatic ezteutzo Jaunac escatuten bere amodijua baño bezte gauzaric; eta ain da ezquer gueztoqua guizona, ce ezteutzo pagadu gura sor errez eta labur au bere; ezagutu biarran bere ichumendija, barriztadu gura dau bere pasinoe nequetzu, eta erijotza crubel, eta lotzagarrija, oraindino azcoz gueijago gueitu, edo aumentaubaz bere [Está tachada una palabra] Ama maitiaren soledade, edo bacartazuna.

[Al margen dice. *Parte 2.ª*] 4.º Gueure ezquer deunga, eta correspondenciija falta onec, gueijago zatitu, eta erdibituten dau curutziaren oiñian aurquituten dan Ama triste eta

atzacabez bete orren vijotza, Jesus bere seme maitiac bere Pasinoe sagraduban igaro dituban neque, pena eta tormentu guztijac baño. Eztabe aimbezte heriduten bere vijotza Jesusen azote, coroe, ulze, eta curutziac, ceinda gure ezquer deunguijac. Gogortazun, eta agradecimentu falta onec obliguetan dabe bere bacartazun edo soledadian ama desconsolada eta penaz bete au Jeremias Profeta santubagaz curutziaren oñetic guri diadar eguitera: ¡O; *Vos omnes qui transitis per viam, attendite, et videte si es dolor sicut dolor meus!* O munduco vide onetan zabilzen guztijoc; ondo aditu, eta icusi eguizube aurquituten dan nire doloria laco doloreric. Ondo pensadu eta consideradu eguizube, icusi bada munduban anrraric (sic) ni icusten [hay una letra borrada entre las dos palabras] nazan bacartasunian aurquitu danic! Betico amodijo eta caridade bategaz maitetu zaitubez neure seme Jesus vijotzecuac, dirautzube curutziaren oñetic ama erruquijor, eta desconzolada orrec: etzeunquen izateric, eta erretan zan jia bera zubec ganaco amodijuan; ezeucan zuben biarric, bada bequijan eser eguin ecin cinaiquijona; baña ecin bere vijotza egon zan zubec maitetu baga! Duaric maitetu zaitubez; eta icusi nai badozube noraño elduten dan bere bularreco amodijuaren su-gar vicija, eztaucasubez eregui baño zeuben beguijan (sic) neure seme maitia echunda daguan anda orretara baño, eta orche icusico dozube cetaña obligadu daben zubei izan deutzuben amodijuac. Orche icusico dozube celan zubec ganaco amodijuac hichi daben burutic biatzera zauri bat eguinic; celan zatitu, eta urratu deutzazan bere aragui bedecatubac; celan coronadu daben aranza crubel, eta zorrotzacaz; celan jotsi daben ulze gogorracaz, eta celan quendu deutzen azquenez bere vicitzia. Eta esta au guztijau asco izango zuben vijotzac bigunduteco? Oraindijo bere gueratuco zare guztiz gogor, eta arrituric? Eranzungo deutzazube ezquer deunga, edo agradecimentu otzagaz? Cer bada egui equijan zubec gaitic neure semiac, eguin daben baño gueijago? Ce amodijuaren esaugarri, edo señale gueijago emon eiquezuben emon deutzuben baño? [está tachado: *gueijago?*]. Deritzat, zure amodijoz eguin daben baño gueijago ecin ezcatu cinaijola. ¿Eta guztijagaz bere eztoes esagutuco eguin deutzubezan mecede andi, eta neurri bagac? Gueratuco zare orainguino leguez bera maitetu baga? Cer diñosube, christinaubac, ama triste, eta estubonen verba oneetara? Cer eransuten dozube zeuben onguile, eta erregina andi, eta maite onen cispuru, eta negarretara? Deritzat, eranzungo dozubela: esagututen dozubezala bere seme lastanaren escubetatic artu dozubezan mecede, eta favore andijac, eta maitetuten dozubela zeuben vijotz

guztitic. Ause dino zuben miñac; baña ha! ce urrun daguan onetatic zeuben vijotza; bada zeuben vici modu deunguiac adierazoten dau, zuben amodijo guztija bacarric daguala miñian, eta ez obra, edo eguiqueretan. Dacuzguna da eztaguala munduban gauzaric Jaungoicuaren leguiari baño guichiago jaramoten jaconic. Ycusten dira alde bateti loiquerija, eta ezaintazunac; besteti verba atzitu, et (sic) zantarrac: Emetic ordiquerijac, lapurreria, eta tratu deungac, eta andic gorroto, odijo aserrecuntza, autsi eta alcar icusi ezinac. Batac izan gura dau beztija baño gueijago; guztija da temia, porfia, eta beriagaz bacoachac urten guria. Eztira parcatu gura ofensa, eta injurijac; estira baquetu gura gachen bat eguin deuzteenacaz; eta orregaitic bere esango dozube maite dozubela anda orretan ilic daguan Jaun andijori? Bada guzurra dinozubela, dirautzubet San Juan Evangelistiagaz, eta guzurtijac zarijela. Jauna maite dabela dinuanac bere projimuari gorroto euquiric, guzurra dino, eta gusurtia da, dino Apostolu andijonec. O eta ce errazoe andijagaz esan lizaquegun ama triste orren seme onec anda orretatic, beste dempora baten Judegubai esan eutzena berbera: *Pueblo, edo gente onec bere miñagaz alabetan nau, baña bere vijotza guztiz vrrin dago niganic.*

5.º Ona emen Jesus ona, esango eutzan Marijac bere seme maitiari, ona emen, celan paguetan deutzuben guizonac eurai izan deutzazuben amodijua, eta eguin deutezubezan mecede, eta beneficio andi, eta neurri bagac! Gogortasun icaragarri, eta ecin andijagua benetan! Mundu guztija jagocu [no es clara la *j*, puede ser *d*] diadarrez maitetu daigula aimbeste on, eta mecede eguin deuzcun Jaun bat. Gauza guztijetan, lecu, eta dempora guztijetan aguirida gure Jaungoicuen guganaco amodijuaren anditazuna; baña iñon baño obeto altara sagraðu orretan. Orche [hay algo tachado] eracuzten deuzcu onduen bera maitetuteco daucagun obligacinoe estuba. Coroe orrec, azote, zauri, erida, eta ulze orrec diadar eguiten deuzcube, maitetu daigula aimbeste ontasan, eta amodijo eracutzi deuzcun Jaungoico andibat. Eta onegaz guztijonegaz bere gueratuco zare guztiz gogortu, eta esauerabaga mecede, eta beneficio andi oneetara? Nun da, bada, gure fecha? Nun gure sensuna? Confesadu daigun arrijac eurac baño gogorrigo garijala; bada aguertu eben onec euren Eguiliaren erijotzan euren sentimentuba. Confesadu daigun federic estaucagula; bada au euquiric, euquico gueunque guichienez eurac euqui eben sentimentuba, eta ezguinatequez ain ezquer deungacuac izango aimbeste mecede eguin deuzcun Jaungoico bategaz. Orregatic bada

arriac eurac acusetan dabe gure gogortasun, eta sentimentu faltia; bada eurac aguertuten dabe guc aguertu biar gueunquen penia. Eurac gu baño sentimentu gueijagogaz icusijac, lotzaz bete biar guinducaz; baña ain da andija gure sensun faltia, ce ezgaituz onesec bere bapere lotzatuten. ¡O araguizco vijotzen gogortasun inoz ez ensun, ez icusija! O itzutasun icara garrija. Eztaigun esan [está tachado: *federic daucagula*] sen-sunic daucagula; bada arri eta achac eurac gusurtaduco gaitubez. Ez daigun esan federic daucagula, ez sinistuten dogula anda orretan ilic dacuzgun ori dala Jaungoico eguijazcuen semia; bada jaguico dira gure contra criatura guztijac, eta esango deuscube gusurra dinogula. Eztaigun esan maite dogula Jaun ori, ez esagututen doguzala ama triste orrec bere bacartasun andijan daruazan pena, eta estutazun andijac; bada gure obra deunga, eta vicimodu madaricatubac diadar eguingo dabe gure contra. Eurac esango dabe gure amodijo guztija bacarric daguala minijan, eta ez obra edo eguiqueretan.

6.º Cer dirautzo Ama triste, eta desconsoladia; cer dirautzo vijotz astun, eta ariac (sic) eurac baño gogorrago oni? Cer da au neure semia, dirautzo ama estutasun, eta atzacabez bete onec curutziaren onetic? Nundi nora dozu vijotz ain gogor, eta arriscua? Ez eutzun emon neure erraijetaco seme lastanac orrelaco vijotzic, espada guztiz bigun, zamur, eta araguizcua. Bertan escrividu eban bere leguia; bertan ifini cituban bere mandamentu santubac, eta bertan erre gura izan zenduzan bere caridadiaren subagaz. Zubau ecartera etorri zan cerutic luurrera, eta zure vijotzian su au isioteco, igaro dituz aimbeste neque, eta izerdi ogueta amairu vrtian; onetaraco sufridu dau Pasinoe ain gogor, eta garratz bat; 'igon dau curutze batera, emon dau bere vicitzia, eta jarri da echunic anda orretan, zeure beguijacaz dacuzuna leguez. Baña ha! ce andija dan neure semia zure itzutazun, eta gogortasuna; bada mundu guztija erretaco asco izan dan zu au, ezta asco izan zure vijotza berotuteco; bada orche zagoz otz osic bapere pena, eta sentimentu baga anda orretara beguira. Eta donguen dana, orche zagoz pecatuz beteric, eta Diabruen vici lecu eguinic alde guztijetara beguira. Zure ezquer guesto onec gueijago zatitu, eta erdibituten deutz (sic) neure vijotza, Jesus neure seme maitiac bere Pasinoe sagraduban igaro dituban pena neque, eta tormentu guztijac baño. Azote, coroe, aranza, ulze gogor, eta itzalsu orrec, ezteuzte aimbeste estutasun, eta atzacabe emoten, ceinda zure ezquer deunga orrec. Baña onegaz guztijonegaz bere, neuc eta neure semiac bariro igaro biar baguinduz zure vijo-

tza irabasteco len igaro doguzan neque, pena, eta larritasun guztijac; pocic igaroco gueunquez. Eta aimbeste amodijo zuri gueuc eracutziric ezteuzcuzu amodijo gueijao zeuc eracutzico? Etzaitetz bada izan, neure semia, ain esquer deungacua. Esa-gutu eguizu bada, Jesus neure erraijetaco prenda maite, eta amoroso au dala zure aita, zure onguile, eta zure arzain on, eta ardurasuba. Eta orainguino iguez ibili bazara beragandic bere ezaitetz bildurtu beronegana etorter (sic); bada emenche daucazu besuc (sic) zabalic, lastan gozuac emon eta bularren contra zeu estututeco. Cec aseratuten zaituz beraganic? Erdu bada arin neure semia, eta idegui eguijuzuz zeure vijotzeco atiac, bertan sartu dedin, zeugaz vici, eta betico zeu zorijoneco eguin zaizan.

7.º Noz artian egongo zare, christinaubac, gogorturic, Ama atzacabe, eta eztutasunez bete onen deijetara? Nos artian izan-go zare ezquer deungacuac ceruco errequina andijonegaz? Eza-gutu eguizubez bada nozbait beronec, eta bere seme maitiac eguin deutzubezan mecede neurri bagac. Viztu eguizube zeu-ben fedia, idigui eguijubez zeuben vijotzeco atiac berari, eta bere seme Jesuseri, eta descanzu emon eguijube zeuben vor-date onian. Ause escatuten deutzube bacarric euqui deutzube amodijuagaitic, eta eguin deutzubezan mecede guztijac gaitic. Ensun eguizubez Ama triste, eta desconsolada onen diadarrac! Beguiratu eguijube celan aurquituten dan curutzia-ren onian pena, eta dolores [está tachado: *beteric bere vijotza zatitu*] bere vijotza zatituten jacola. Eztauco noc consolau dai-jan bere soledade, edo bacartazunian. Ereuiten ditu bere begui bijac curutzerunz, eta icusiric mundu guztijari vicitzia emon eutzan bere semia ilic, pena, eta sentimentuz zatituten jaco bere vijotza. Negarrezco iturri bi eguiten dira bere begui [está tachado: *bijac*] ederrac; eta icustian galdu dabela bere errai-jetaco seme maitia, negarrez bere vijotzac ganaz eguiten deutzala dirautzo modu onetan: Onan isten dozu neure [hay una palabra tachada] on andija, zeure ama lastana? Cembat obeto izango zan nirezat zugaz batera iltia, zu бага gueratutia baño? Zu cinian neure aita, neure ama, neure poz, neure on, eta neure atzeguin, eta consuelu guztija; eta ichi nozu vme surtz guraso бага, alargun esposo [está tachado: *ilic*] бага, ilic pena artian neure vijotz eta vicitza бага. Orain bada. noc consolauco nau? Aita Eternubac? Baña hay! bere justicijaren espata gogor, eta zorrotzac quendu deutzoco neure seme inocentia-ri vicitzia. Ainguerubac? Baña hay! Eurac dagoz sentimentus *beteric* negarrez euren Jauna, eta Erreguija ilic dacuzdelaco.

Guizonac? Baña hay! eurac euren pecatubacaz quendu deutze bere vicitzia. O Aita Eternuba! Esta oraindiño bere bigundu zure justicijaren gogortazuna? Eztau zeure, eta nire semiac pagadu beragan artu eban peccarijen zorra? Eztozu gura oraindiño lurpetu, edo sepultadu dedin zeure, eta nire seme maite, eta bacarraren gorpua?

8.º Bay Ama triste eta desconsoladia: Gueratu bitez bada berorren cispuru, eta negarrac: Enzun dituz jia Jaunac berorren diadarrac, eta gura dau lurpetu, edo sepultadu dedin berorren (sic) seme lastan edo maitia. Emenche bijalzen gaitu gu guztijoc, ceruco Erreguina andija, berorren gurari edo de-seoac cumplidu, edo betetara. Ondo esagututen dogu gorputz il orretan eguin dogun carnazerija crubelala (sic). Gueuc ifini dogu dacuzgun moduban. Gueuc zulatu doguz bere oiñ, eta escubac. Gueuc zatitu doguz bere araguijac, eta gueuc ifini dogu guztiz ezain, eta echura бага. ¿Etzare asetu oraindio guizon itzu eta crubelac; etzare asetu bildots orban bagaco onen odollez? Esarri eguijuzubez bada zeuben escu madaricatubac; azotadu eguizube, jotsi eguizube ulze gogorracaz barriro curutze baten, eta emon eguijuzube Judegubac eurac baño erijotza crubel, eta italzubago (sic) bat. Baña nor asartu, edo atrebiduco da au eguiten? zu, enzuten zagozan peccarija. Zuc zeure peccatubacaz ausse sarri eguiten dozu. Orraco araguijoco peccatu ezain, eta loy ori; orraco autsi deunga, edo videbagaco ori; orraco lapurrerija, ordiquerija, gorroto, embidija, eta bezte peccatu orreec, dira Jaungoicua barriro azotadu, coronadu, eta vlze gogorracaz curutze baten jozten dabenac. Eta orregaitic bere esango dozube [está tachado: *maite dozube*] maite dozubela anda orretan ilic daguan Jaun andi, eta bere Ama penas bete ori? bada gorputz zauritu, zatitu, eta ama triste eta desconsola (sic) orreec eranzungo deutzube guzurra diñozubela.

9.º Ay Ama bigun, zamur, eta erruquijorra! Ay eta consoladu albanei berorren soledade, edo bacartasun andijan! Ay eta arindu albanei berorren pena, eta sentimentuban! Confesetan dogu, gueuc gueure peccatubacaz il dogula berorren seme maite, eta bacarra: gueuc ifini dogula zauribat eguinic burutic bijatza [sobre la *a* final hay una raya] guizonen irudi бага. Ezagututen dogu guztijoc, orainguño bere arerijo izan garijala, eta esauquera onegaz eguin nai dogu gueure peccatuben penitencija. Sartu gura dogu gaurric guztijoc, berorren semiaren adisquidetasunera. Guztijoc escatuten deutzagu misericordia; guztijoc lagundu gura deutzagu berorri berorren bacartasun orretan; artu beguiz bada gaurric berorren contura arima tris-

te onec; Defendidu beguiz [está tachado: *beguiz*] berorren es-
cubide edo poderijo andijagaz; lagundu beguije vicitzan, eta
amparadu beguiz erijotzan, berorren bacartazun orretan parte
dabela; guero mereci daijen egotia ceruban berorregaz batera,
eternidade bateco glorijan. Amen *Quam mihi et vobis*.

O. S. C. S. R. E.

Fr. Franco. Tristan de Huandurraga [rubricado]

Se predico Año de 1843; En la Anteiglesia de Sta. Maria
de Ceanuri.

Copia literal y exacta
ALFONSO IRIGOYEN

Fr. Juan de Ajuria

(1800)

Plática en q^e se prueba
ser irracional la vergüenza
de callar los pecados.

Pro anima tua ne confundaris dicere verum:
est enim confusio adducens peccatum &c.

Eccli: cap. 4

Seda eguiten duen arrac, bere erraietatic arilltzen du bera
preso daducan carcela; bere viotzaren costura dijoa eguinaz
bera lotuco duten grillu, ta cateac; ta neque andi onen azque-
na ez da beneric, ezpada cascara chiqui batean bera preso ar-
turic eduquico duen presondegui, edo calabozo illun, ta triste
bat eguitea. Onembat ecin eguin, cuidado, ta estutasunequin
aguiri danean galdetu nai likeo: atoz ona animalia tristea,
ar coitadua, certaco orrembeste bat bear eguiten dezu? certaco
orrembat necatzen zera? certaco cere erraiac orrela urtutzen
dituzu? orrembeste bat ari zere burua lotutzezo? orrembeste
bat albañu, grillu, ta cateac zeretzat cotzezo? baña norequin
itzeguiten ote det nic? edo nori eguiten ote dizcat galde oyec?

Zuri becataria; bada seda eguiten duen ar hau da zure anz ordecoric vici, ta egoquiena. Zer beste gauzaric eguiten du bada becatariac, ezpada bere culpa, ta maldadeaz errai berac gueiëna estutuco dioten locarriac eguitea baicic? Zer besteric ezpada bere viotza catearic gogorrenaz inguratzea? Zer besteric ezpada bere pensamentu, asmo, ta obra ouerraz, dembora, osasuna, izanac, ta vicitza galduric, Ynfernuan beti inaungo dion carcalaric belz, illun, ta gogorrena eguitea baño? Iniquitates sue capiunt impium, et funibus peccatorum suorum constringitur. Prov. 5.22. Oraindaño esan degun onetan, seda eguiten duen arra da becatari baten anz ordecoric egoquiena, bada ala nola onec, eguiten duen seda berarequin, lotutzen duen bere burua, guisa berean hau bera eguiten du becatariac bere maldadeaz.

Nic baña orain billatzen dedana da, becatariac eguiazco penitenciaren videz, archo oni, aurrera eguiten duenian, jarraitzea. Ycusi dezute, archo hau, aimbat nequeren costura eguin zuen cascara artan preso sarturic, ta bere erraietatic atera dituen seda albañuaz, loturic daucaten cateac eguinic, bere buruaren mantenua billatzeco irten lecuric ez duela. Onembat estutasunen artean cer eguin alezaqueala uste dezute nere Christavac? eguiten duena da, bere aoarequin cascara zulatzea, ta ate hau zabaltzeaz gañera, ez bacarric logratzen du bere burua libre icustea, baita ere, egoac jaioric, len arrastaca lurrean zebillen arretic, micheleta eguinic aire orietan ibiltzea. O zer mudanza hau, nere Christavac! O zer mudanza hau nere Christavac! O cer bat ta bestearen anz pareac diraden vici modu oyec! puntuan illumpe batean sarturic, bereala argitasunnen artean zabalduric; orain grilluz cargaturic, andic puntuco egoz jan-ciric, len arrastaca zebillen arretic, orain Vsocho bat eguinic. O cer mudanza hau, viurtzen naiz esatera, nere Christavac! zerequin logratu otezuen bada animaliacho onec, lenagoco neque ain gaizqui igaro ayequin carreatu zizcoten estutasunetatic libratzea? badaquizute zerequin? bere aoarequin nere Christavac. Ea bada peccatari, aimbat urtean lotza dala medio, orraco becatu ichusi ori confesatzean itsilltzen dezuna, zurequin itzeguiten det; zu zerade, zu, orraco lotza zori gaiztoco orrequin zere animari, presondegui edo carcelaric illunena eguiten diozuna; zu, orraco viotz triste ori aimbat icara, larri, ta estutasunen catea gogorracquin orren sendoro lotutzen dezuna; jaquin bear dezu bada, nai ezpadezu galdu betico zere anima; nai badezu libratu presondegui, edo carcela illun orretatic; etzaitzula guelditzen ate bat besteric: ta ori da zure aoaren atea; ortic, ortic atera bear dezu becatu ichusi ori confesatze-

co demboran, nai badezu zure viotza libre guelditzea, deseo badezu zere anima salvatzea.

Goiz onetaco platican, Jaunaren gracia nere lagun dedala, uste dedan bezela, eguingo det bada nere Christavac, nere alegin guztia, lotza zori gaiztoco hau Christaven artetic ayenatzeco; onetaraco aguertuco ditut al dan garvitasun andienaz sei arrazoe guztiz indar andicoac; ain moduz, nonta, baldin nere Aditzalleen artean oraindaño egondu bada norbait, Deabruac bere mingaña loturic diola, lotzaren medioz bere becatuac confesatzeco, ez dala ya izango naico ez duenic libratu, lotza onen socarequin arrastaca Ynfernura daraman Etsai gaiztoaren mendetic: Solve vincula colli tui, captiva filia Sion. Hau da bada, nere Christavac, Deabruac duen arma sendoetatic bat, animaric asco beretzat irabasteco, valiatzen dala, len becatu eraguiteco quendu zien lotza hura bera biurtzen diela ayec ez confesatzeco. O, lotza madaricatua, lau itz confesioan esanarequin quendu litequeana, ta au eguiten ez dalaco eternidade guztian pena, tormentu, ta nai gavez iraungo duena! Hau da bada, nere Christavac, viurtzenaiz esatera, Demonioac duen lazoric indarzuenetatic bat animaen contra: ecce lupus guttur ovis apprehendit: Onequin bada, San Agustin andiac dioen becela, eguiten du Otsoac ardiarequin eguiten duena; ta cer eguiten du onec? achitzen duan becin laster eztarria atzaparraquin estutzea, modu onetan zein Arzaiac, edo Chacurrac sinisturic quen dagioten. Guisa berean, nola daquian YnfernucO Otso amorratu onec becatari bati bere anima salvatzeco beste erremedioric guelditzen etzaiona, ezpada bere becatuac ongui confesatzea, eguiten duena da ascorequin, lotzaren videz eztarriac estutzea betico galditean. Yzan diteque nere Christavac gauza erruquia-goric hau baño? sinis lezaque iñorc, gracia, ta misericordiaren tribunal artan bertan bat condenatuco dana? lau itz ez esatearren betico gloria galduco duena? ta gere remedioraco emanigun armaric sendoenaz YnfernucO Etsai gaiztoa baliatuco dala guri guerraric andiena eguiteco?

Orregatic miraz beteric esaten du San Ambrosioc; Remedium nostrum fit ipsi Diabolo triumphus. Demonioac bere engañu, tentacio, guezur, ta traza galduaz gu galdutzea, da neque andia, nere Christavac; baña guc, berari igues eraguiteco, bera osticopean sartutzeco ditugun armaz, gu errenditzea? gure defensaric andienaz gu coguitzea? guere remedio bacarraz gu condenatzea? da izan alitequean desdicharic andiena. Ea bada, nere Christavac, beste dembora batean Capitan fama-tu batec bere Soldaduai esan cien ura bera, esango dizuet

gaur nic zuei ere; aut vincendum, aut moriendum; edo ill, edo venzutu; ez dago beste remedioric, edo venzutu lotza zorigaiztoco ori, pecatu mortal guztia aleric utzigave confesatzeco, edo ill secula guztian Ynfernucio tormentu gogorrac padecitzeco. Baña izango oteda gure artean iñor, instante batean igarotzen dan lotza guchi batequin ez ausitzearren, eternidade guztian onequin penatzen egon nai duenic? Ha nere Christavac! O, eta norc eguin leiqueen orain guri eguiten zaigun partidua, lotza zorigaiztoco hau dala medio condenatu ziran anima triste ayei? O, eta cer pocic confesatuco lituzqueten beren pecatu guztia, ez guizon baten aurrean bacarric, baita ere Mundu guztiaren aurrean! Bada becatari, aibat urtean lotza dala medio pecatu ichusi ori confesatzea azartzen etzerana, ez dezu beste remedioric, edo venzutu lotza zorigaiztoco ori zere becatu mortal guztia osoro confesatzeco, edo condenatu betico. Aut vincendum, aut moriendum. Eguia hau ongui pensatzea bacarric asco litzaque, batere zenzunic debana venzuturic guelditzeco. Esan degun onetatic claru esagutzen bada ere, cein calte andicoa dan lotza zorigaiztoco hau becatari tristearentzat, are claruago esagutu dezan, betico venzuturic guelditzeco, valia gaitecen arrazoeaz, ta lenvicicoa izan bedi, beguiraturic Jaungoicoaren aldetic.

Ea bada pecataria, galdetzen dizut Jainco beraren partetic, zer da isitiltzen dezuna? Zer da lotza zorigaiztoco orrequin or zere viotz barrumbear ezcutatzen dezuna? Zure beguien aurrean, Jauna, deadar eguiten zuen San Agustin andiac bere confesioetan (Lib. 10. con, cap. 10), ez da ezcutatitequeanic, ta hau ala izanic; quid oculum esset in me, etiamsi nollem confiteri tibi? Zer eduqui nezaque nere viotzean gorderic, edo nola eguin nezaque zure begui arguien ez icustea, nic itsillic iduquiarren, nic confesatu nai ez arren? Te mihi absconderem, non me tibi; onequin eguingo nuqueana izango litzaque ez ni zugandic ezcutatzea, bai zu nigandic; eguingo nuque secula guztian zure aurpegui ederra ez icustera nere burua condenatzea, ta ez nere viotzaren barrumbeco toquiric ezcutatuenetan igarotzen dan guztia zuc ez icustea. Orain bada becataria, baldin Jaincoac arguiro icusten badu or zere barrumbear gorderic dezun becatu ori, certaco da zuc itsiltzea? baldin Jaincoac Mundu guztiaren aurrean aguertuco badu, zertaco da zuc ezcutatzea? bada itz bian guizon bati esatean dezun lotza ori ez venzutzearren, naico dezu guero, zuc orain ain lotzagarria deritzozun becatu ori, Munduan izan diran, ta izango diran guizon guztien aurrean zabaltzea, ta pregoatzea? Be-

raz neurrigave lotza gueiago iduqui bear dezu pecatu ori itsill-tzean, cen confesore bati aguertzean: Onela itzeguiten dizu San Agustin andiac (Lib. 2. de vist. c. 4). Baña atoz ona peccataria, uste dezu, zuc confesonario orietatic batean guizon bati beccatu ori confesatzea, dala lotza andico gauza, ain secreto andiaren bean bada ere? baiez eranzuten dezu? eranzun ezazu bada arren, orain zuc orren ezcutuan daducazun pecatu ori, batec gende onen guztiaren aurrean aguertuco balu deadarca esanaz, urlia da onelaco peccatua eguin duena, ezlitzaque zure lotza azcoz ta azcoz andiagooa izango? ez dago cer dudatu.

Bada cembat andiagooa izango da, Jaincoac berac zure peccatu ori aguertzen, ta pregoatzen duenean, esaten dizula David Erregueari bezela; Tu feciste oculte, ego autem faciam in conspectu omnis isrrael, et in oculis Solis; Nic, nic orracoo peccatu ichusi ain escutuan eguinta, orain zere viotz barrumbear gordetzen, ta itsiltzen dezun ori, nic aguertuco det Ysrraelco gende gende guztiaren aurrean Eguzquiaren arguia bezin claru. Nic azquen juicioco egunean Aingueru, Guizon, ta Demonio guztiac daquiten moduan, aguer dedin zuc orren gorderic dezun peccatu ori; revelabo pudenda tua in facie tua. Ta orduan orrembat lotzaren costura aguertzea, izango da zuzaz, Demonio guztiac eternidade baten burla, ta farre eguiteco gaia. Ta zuc orain aibat secretoren bean guizon bat bacarrari esanarequin eguin dezaquezuna da, zere anima Jaincoaren gracian ipintzea, ta guero Ceruco Aingueruacgandic betico alaba tua izatea. Ez deritzazu bata bestearen artean diferencia andi dagoena? Bañan Jauna, dio batec, nic enzuera dedanez, beccatu ongui confesatuac berac ere aguertu bearrac izango bire dirazquen juicioco egunean: iritzi onetacoac dirade Eleyzaco Ayta Santuren batzuec: biz ordu onean, ta izan bedi onela; ta cer uste dezu, beren beccatuac bear zan damuarequin confesatu zituztenai servituco diela onec beren deshonoraraco? ez nere Christavac, servituco die bai beren honrra, ta gloria gueiagoraco. Bestela esan zadazute, cer galdutzen du orain San Pabloc, berac esanic guc jaquiteac, demboraren batean izandu zala Eleyza Santaren perseguizalleric andiena? cer David Erregueac bere adulterioa Munduan ain jaquina dalaco? ta cer San Agustin Andiac bere peccatuac bere escuz escribituric utzi zituelaco? Sta. Getrudisec, Sta. Maria Magdalenaren egun batean, icusi zuen Santa andi hau soñeco guztiz eder batequin janciric, baña golperic andiena eman ziona izandu zan, icustea nola soñeco hura aurquitzen zan arri preciatu, izarrac berac baño, argui gueiago eguiten zutenaquin bordaturic; ta aditzen eman ci-

tzaion Santari cen arri ayec ciradela Mar.^a Mag.^{ac}, eguin zitu en becatuac, ta aiezaz eguin zuen eguiazco penitenciareqn. ain arguitsu, ta eder viurtu zitu enac.

Orra bada peccataria, nola peccatu ichusi oriec eguiazco confesio batec viurtzen dituen arri preciatutan, orra nola, lotza ematetic urruti, betetzen duen anima honrraz, ta glori az Jaincoaren beguietan. Baña peccatua lotzaz itsilltzen bada, orduan guelditzen da lotzagarri beti betico bai Jaunaren, ta bai Mundu guztiaren beguietan.

Bigarren arrazoea, lotza zorigaiztoco onen contra, dago beguiraturic Deabruaren aldetic. Vste dezu peccataria, zuc aimbat demboran ezcutuan daducazun peccatu ori, iñorc ez daquie-la zuzaz campora? ori pensatzen badezu, bete betean engañatzen zera. Zure Etsairic andiena beguira dagoquio, badaqui bai, ongui gorderic daduca, zuzaz egunen batean farre ta burla eguitemo. Ta cer, orregan fiatzen zera? Tori bada cer dioen: Nic, dio, orain zuc ain ezcutuan gorderic daducazun peccatu ori, nic azalduco det, nic aguertuco det, nic deadarca pregoatuco det. Ta dudagave, ala guertatuco da Jaincoaren tribunal estu artan zere vicitzaren contua ematen icusten zaituenean. Orain bada peccataria, izan liteque lotza zorigaiztocoagoric, Deabruac ain claru Jaincoaren aurrean, ta zere zorigaiztoan aguertuco dizun peccatu ori confesioan itsilltzea baño? ez dezu bada cer dudatu, peccatu orrec azaldu bear du, ez da or cere viotz barrumbear betico escutaturic gueldituco; edota orain aguertu bear du confesioco Sacramentuan, edo guero Jaincoaren tribunalean: edo orain confesatu bear dezu, nai badezu salvatu cere anima, edo orduan aguertuco du Deabruac zure condenaciara-co. Beguira ezazu ongui orain, beguira ezazu izan alitequean lotzaric, ori baño zorigaiztocoagoric.

San Norbertoren vicitzan contatzen dala dio Surioc, cen Santu hau aurquitzen zala Eleyza batean Sacerdote, ta beste gende ascoren artean endemoniatu bat conjuratzen, azi zala Demonioa han aurquitzen ziran ascoc confesatugave zeduzcaten peccatuac deadarca aguertzen, ongui confesaturic zituztenetic alebat aotan artutzen etzuela; ta ala beren conciencia garvi etzuten guztiac lasterca irtetzen zirala Eleyzatic, beren buruac ain lotza andian ez icuste arren. Bañan nora igues eguitema uste dezu peccatari tristea, Jainco beraren, ta Aingueruen aurrean, Ynfenuco Etsai gaiztoa zure peccatuac aguertzen asitzen danean? nola uste dezu zure Etsai amorratu oni bere aoa ichitzea? badaquizu nola? cerorrec orain ongui confesatuaz: ori dala dio, San Agustinec, Etsai gaiztoari bere aoa ichitezco mo-

dua: qui seipsum acusat in peccatis suis, hunc Diabolus non habet iterum acusare in die iudicii. (Ser. 66. de tem.). Orain bada peccataria, zer da Jaincoaren tribunal izugarri artan gueien larritu, ta estutu zaitzaqueana? ez besteric, ezpada, orduan dizu pecatuac ain claru cere Etsaiac aguertzeac: onec emango cere susto, icara, ta bildurric andiena. Bada berbertatic ichi albadaguiqueozu haoa, orduan aiezaz zu ez acusatzeco, bertatic betico mututu al badezaquezu, zuc orain zere pecatuac lotza utzitic confesatuaz, ez da izango izan alditequean eraqueriaric andiena, zuc orain lotzaz ez confesatze arren, zere favorean dituzun armaric sendoenac, zerorri calteric andiena equiteco, bere escuetan entregatzea? Are claruago ezagu dezazun cembat caltecoa dan zuretzat lotza zorigaiztoco ori, adi ezazu exemplo miragarri hau. Contatzen du Vincencio Velvacencec vicitu zala Erroman Caballero guztiz principal bat berari zegoquion Señora aberats, ta virtute andico batequin ezconduric. & (Spec. exem. 19. consio. Exemp. 7. Plat. 19. fol. 504.)

Yrugarren arrazoea lotza zorigaiztoco onen contra dago, beguiraturic Confesorearen aldetic. Quid erubescis, esaten dizu peccataria, San Agustin andiac; quid erubescis o homo confiteri? peccator sum, sicut et tu. (In Ps. 66). Cerc lotzatzen zaitu guizon triste, andre argal, doncella bildurtia? Cerc orrela lotzazzen zaitu ceradena cerala pecatu ichusi ori niri confesatzen? baldin ni banaiz zu becela peccataria? baldin ni banaiz zu becela guizon argal, ta triste bat? ni banaiz zure pasio, ta inclinacio char, ta galduaz janciricaco bat? quid erubescis? cer esan alceguinquet, zuc bezela nic ecin nezaquanic? Zu bezela ni banaiz peccataria, cer pecatu confesa alceguinquet nic jaquin, aditu, edo iracorri ez dedanic? bada baldin zu becela peccataria ni izanic, ecin esan, edo confesa albaceinquet pecatu, ta maldaderic eguin, aditu, edo iracorri ez dedanic, ta orregatic novedaderic chiquiena eguin leiquedanic, cerc bildurtzen zaitu? quid times confiteri, homo sum, humani a me nihil alienum puta. Oyec dirade peccataria, lotza zorigaiztoco ori deseguinze-co, San Agustin andiac beguien aurrean ipintzen dizquitzun arrazoe cer eranzunic ez dutenac. Aurquitzen dirade Confesore bategan lau gauza, zeintzuei beguiratu; ta oyec beroc dirade, pecatuac confesatzen batec daducan lotza zorigaiztoco hau deseguincent dutenac. Lenvicicioa da, Confesorea dena dala guizon miserable, ta argal bat izatea, ta dan Santuena izanagatic, menturaz zu becela pecatuan erori dana, edo erorcearen bildur dana; onetan ez dago dudaric: orain bada ascori ichazten zaion gaiz baten bildurrez dagoenari,, zein berari pega da-

guion, esaten baliote, Vrlia gaitz arc arrapatu duela, onezaz mira, edo novedaderic eguingo luque? ez eguiazqui, bai arrapatu duen araz erruquituco litzaque, ta cein bera arrapatu dezan gueiago bildurtuco litzaque. Milla bat escutu ostu dituenac aditzen badu, besteac amar, edo oguei ostu dituena; ez da be-reala oroituco berac eguin zituen lapurretaz? cer daquizu bada zuc peccataria zere biotz barrumbean lotzaz ezcutatzen dezun peccatu ori berori eguin ote duen zu aditzen zaituan Confesoreac? ta ala bada, uste dezu peccatu ori aditzean aserratuco dala zure contra? ez peccataria, erruquituco da bai zuzaz, eta eman-go diozu motivo berri bat bere peccatuaz oroitzeco, ta berriro araz damutzeco.

Bigarren Confesore bategan beguiratu bear dan gauza da, onec peccatuen duen noticia. Ta bestela esan zadazu, amar, oguei, edo asco gueiago urtean Confesore dan batec cembat peccatu mota aditu dituela pensatzen dezu? cembat vider joco ote zuen bere belarrietan, zuc orren gorderic dezun peccatu orrec berorrec? cer bada novedade andiren bat eguingo diola uste dezu zugandic ori aditzeac? Jauna, ez da posible Munduan dan Confesore aditu duela, nic eguin dedan peccatua becin andi, ta ichusiric. Ala uste dezu? engañatzen zera bete betean, edo Dea-bruac engañatzen zaitu pensatzeco modu orrequin. Baña biz ordu onean ez duela aditu. Ez daquizu zuc liburuetan escribituric aurquitzen dirana Guizonac eguin, ta eguin aldizaqueten peccatu mota guztiac? bada Confesore orrec adituaz, edo iracorriaz badadaqui peccatu ori, certaco da zuc ezcutatzea, certaco itsilltzea novedaderic chiquiena eguingo ezpadio? Orra nun dan claro agui, lotza ori dala eraqueriaric andiena, dala zure animari calteric andiena eguiten diona. San Felipe Neric Cerutic zuen argui andiarequin icusten zituen claru bere penitenteac confesatzean itsilltzen zizcoten peccatuac, ta ala ocasio batean, bere oñetan zegoen persona bat peccatu bat confesatzeco lotzac arturic azi zan bildurrez icara, ta itzic ecin asmatu zuela; orduan esan zion Santuac, cerc bildurtzen, ta mutututzen zaitu? Jauna, eranzun zion, cerren peccatu bat confesatzean aguitz lotzaten nazan: erruquitu zan Santua, ta esan zion, nic aguer-tuco dizut zuc eguin dezun peccatua; ta ala, zan becela ipini zion claru beguien aurrean. Orain bada peccataria, izango cenduque lotzaric onela, cerorrec esangave, zure peccatuac daquiz-qui en Confesore bati ayec confesatzean? ori ez litzaque lotza izango, ezpada eraqueria, ta burugavetasunic andiena. Bada Jaincoac claru claru icusten ditu, etsaie ez bere begui guztiz arguiai ezercho ere ezcutatzen.

Ta Confesoreac berac ezpaditu ere San Phelipe batec zituen Ceru arguiac, badaqui bere buruagandic zure argaltasunaren berri, badaqui ez dana peccaturic guc ez gueinqueanic, baldin Jaunac escu santutic utzico baligu; ta berri, ta esague-ra hau duen guizon bati zer novedade egingo dio zure miseria, ta argaltasunac? Lotza zori gaiztoco hau venzutzeco, irugarren gauza Confesore bategan beguiratu bear dana da, zuc berari confesatutaco becatua, secretoric estu, ta gogorrenaren bean gordetzeco daducan obligacioa. Confesore batec confesioan aditzen dituen peccatuac gordetzeco duan obligacioa ain da estu, ta gogorra, nere Christavac, nonta ecin aguerlezaquean aietatic ale bat vicitza bera importa valio ere, ez eta Erreinu bat guztico gendea galduco baliz ere, ta itz batean esateco, ecin guertaliteque Ceru guztiaren bean ain lance esturic, ayetatic ale bat aguer lezaqueanic. Ta emendic ateratzen dan gauza da, cen orobat dala Confesore bati confesioac peccatuac esatea, nola aitz, edo arbola bati confesatzea; onetan lotzaric izango zenduque? adi ezazu bada San Agustin andia; id quod per confessionem scio, minus scio quam id, quod nescio. (cit. in Ps. 66). Nic confesiotic daquidan gauza, dio Santuac, daquit, ezdaquidangua bera baño are guchiago. Esan liteque gueiago? bada ez dago onetan dudaric, nere Christavac, bada nic ez daquidan gauza galde nezaque, jaquiteco aleginen batzuec eguin nitzaque, edo aren gañean itz eguin nezaque: baño confesiotic daquidan-gauzaren gañean, ez itz bat eguin nezaque, ez galde iñori eguineguioque, ez señaleric chiquiena emanezaque confesiotic daquidan gauza aguer litequean moduan. Yzan liteque hau baño mututasun andiagoric? Esaten dute Soliman Turcuen Erregueac zituela amar criadu mutuac, bere asmo, ta eguiten zituen gauzac iñorc ez jaquiteco, baño oyc miaz ezpazan ere, siñuaz cerbait aditzen eman zezaqueten; baño Confesore batec ez siñuz, ez itzez, ez bestelaco moduz dan señaleric chiquiena eman lezaque; bada onembeste bat secretoren bean gorde bear dan gauza bat esatean, cer lotza batec eduqui lezaque?

Laugarren Confesore bategan beguiratu bear dan gauza da, nere Christavac, zen Xpfo gure Jaunac oni Sacramentu santu onetan eman dion escu ta poderea ez dala zuri calteren bat eguitecoa, bai pensa-alzezaquean on, ta mesederic andiena. Emen Munduco Tribunaletan, dio San Juan Chrisostomoc, gaitzquille bati tormentu, edo beste moduz bere maldadeac confesa erastea, dala merci duen castigua emateco; baño confesioac tribunal misericordiaz betean orobat dala peccatua confe-

satzea, nola bereala barcatzea. Orain bada peccataria, baldin zuc bear dan damuarequin zere peccatuac confesatu azquero, ezpada Confesoreac beste podereric, ezpada ayec zuri barcatzecoa, zu Deabruaren mendetic libratuta Jaincoaren gracian ipincecoa; zerori zerade, oriec itsillduaz, zere anima betico condenatzen dezuna. Cer bada, orain lotza guchi bat ez venzutze arren, naico dezu ayec eternidade guztian confesatzen egotea, lotza, ta afrentaric andiena orretan padecitzen dezula, baña remedio ren alegave?

Laugarren arrazoea lotza zorigaiztoco orren contra dago, beguiraturic lotzaz itsilltzen duen peccatuaren aldetic. Zuc eguin dezun peccatu ori izan bedi, izan alitequean andi, ichusi, ta belcena; zuc ori confesatzeco daducazun lotza orrec pinta daguizula colore, ta irudipenic bildurgarrienaz; culpa ori, dio San Bernardino Senacoac, ez duela ñorc lenago eguin pensatzen dezu? bada eguin dute menturaz, ez bacarric ceimbat peccatari emen bertan aurquitzen diranac, baita ere asco Santu andi orain Jaincoa gozatzen aurquitzen diranac. Peccatu ori da seigarrengo mandamentuaren contra? cembat, eta nolacoac eguingo oteztuzten Sta. Maria Egiptiaca, Thais, ta Pelagia batec andre galdu eguinic vici ciranean? da adulterioco peccatua? eguin zuen San Bonifacio batec: da echizeriacoa? eguin zuten Santa Anastasia, San Cipriano, ta beste ascoc. da lapurreriacoa peccatu ori? eguin zuten bada San Dimas, Mucio, Moyses Abad, David Monge, Landerino, ta besteac; da fedearen contracoa peccatu ori? eguin zuen bada San Marcelino Erromaco Ayta Santuac.

Bada confesio eguiazco baten bidez, peccaturic, ichusi, ta belzenac, gaur badira Santu andi ascoren honrra, ta gloria, izan bedi zuc itsilltzen dezun peccatu ori aldithequean andiena, ez da izango ori ez confesatzea pensa litequean eraqueriaric ichusiena? Baldin eguiazco damu, ta propositoarequin batec bere peccatu mortal guztiac confesatzea (oyec badira ere infernuan diran Demonio, ta condenatu guztiac eguin dituztenac baño azcoz gueiago) asco bada, guztiac barcaturic, Jaincoaren Seme maite eguinic guelditzeco, cer izan aliteque oyec confesatzea eragozten duen lotza zorigaiztocola baño galgarriagoric? ("Constatzen du Henrico Engelgravec: : P. Par. plat. 20. fol. 508") Lotza madaricatu hau deseguinzeco, bostgarren arrazoea aurquitzen da zere animaren aldetic, ta onezaz Espiritu Santu Jaunac berac abisatzen zaitu; pro anima tua ne confundaris dicere verum: bederic zere animagatic, esaten dizu, etzaitz lotzatu eguia confesatzean. Zere animagatic? bai peccataria; zere ani-

magatic; ta bestela esan zadazu; cembat icara, cembat larri, zembat estutazun, ta cembat susto ez dizquitzu ematen or biotz barrumbe orretan ain gorderic daducazun pecatu orrec? Non est pax impiis, dicit Dominus. (Ysai. 48. v. 22): Ecin aurquiditeque sosiegu, ta paqueric peccari baten viotzean, dio Jaincoac, bere animan peccatua escutaturic daducan bitartean. Etzerade contuan erorzen? ez dizu experienciatic iracasten zere biotz barrumbean gavaz, ta egunaz, instante, ta puntu guztietan janaz zaduzcan har orrec, nola zere diversio, ta gusto guztietan biurtzen dizquitzun naigave, ta samintasunic andienetan? ha conciencia, conciencia! zu estadu charrean aurquitzzen zeranean, ez du ecerc alivioric ematen; ez du ecerc divertitzen; ez du ecerc poztutzen. Ycusten, esagutzen, ta sinistzen dezu, baldin federic badezu, pecatu ori lotzaz itsilltzen dezun bitartean, galtzen dituzula eguiten dituzun obra on guztietan, Sacramentu santuac ez dizutela valio ezpada zere calte gueiagoraco, indulgenciatic alferric diradela zuretzat; ta onela igarotzen dituzu zere egunac, cere vicitza orrec gueiagoraco dirudiela condenatu betico eriotza: aditzen badezu auzoan norbait aguitz gaitsoitu dala, icaratzen zera; agoniaren otsac izutzen zaitu; norbaiten illberriatic zeregandic campora ateratzen zaitu; ta ez da beñere zure viotza paqueaz aurquitzzen.

Orain bada peccataria, izango ote da moduric zue cere burua orrembat tormenturen mendetic libratzeco? Zue cere viotza sosiegu, ta paque on, ta eguiatzeco baten ipinceco? bai peccataria; ta zerorrec chit erraz eguin dezaquezun gauzarequin dicha ori zere dezaquezu: ez dezu besteric bear ezpada, lotzaz itsilltzen dezun pecatu ori, eguiatzeco damuarequin confesatzea: pro anima tua ne confundaris dicere verum: ea bada ongui pisa ezazu orain ori itsilltzean padecitzen dezunarequin confesatzean padecituco zenduqueana: esatean, edo confesatzean, padecituco dezu, instante batean igaroco dan lotza guchi bat; itsilltzean berriz egun, aste, ill, ta urte etan padecitzen dituzu pena, naigave, icara, larri, ta sustoric portitzenac. Bada norc naico ez du instante bateco lotza pusca bat sufritzea, ill, ta urte ascoco tormentuetatic libratze arren? ta cer etzerade orain, ta orain ere pecatu ori confesatzera azartzen? bada ay zure tristeza! bada estadu orretan Sacramentu santuac recibitzen badituzu, ez dirade oriec zure betico galgarri baicic izango; confesatzen zeraden bacoitzean, sacrilegio izugarri bat eguiten dezu, comulgatzean zere condenacioco sententia irinchitzen dezu: ta zure animac, estadu errucarri onetan aurquitzzen dan bitartean, cembat culpa, ta maldade ura bezela edango ditu?

Ea bada anima, aimbat urtean lotza dala medio pecatuori confesatzera azartzen etzeradena, esan bear nazu arren, eguin dezu asmoa ez beñere pecatu ori confesatzecoa? nai dezu zere viotzean gorderic dezula illta, mundu onetatic bestera partitzea? aitatzeac berac larritzen nau. Bada asmo ori eguiña badezu, eguizu contu bertatic condenatua aurquitzen zerala: Tacitus damnaberis, qui poteras liberari confessus: esaten dizu San Agustinec. (in Ps. 96.) Baña ez det uste orren viotz galduaren javea izango zeradena, ez det uste orrembat gaitz zere buruari opa diozuna.

Bada baldin noizbait confesatzeco asmoa badezu, cergatic gaur eguingo ez dezu? certaco nai dituzu artu luzapen andiagoc? certaraco iduqui nai dezu zere viotza dembora gueiagoan orrembat tormenturen artean? ez daquizu gueroco utzitze orrec ipincen zaituena beñere ez eguiteco perillean? ez daquizu gueroco utzitze orrec lotza ori, azi, ta gueituco dizuna? ez daquizu guero baño guero gueiago gogortuco dana zure anima, ta gogortasun orrec utzico zaituena indargave zere erremedioa villatzeco? Orra bada nai badezu, cer claru esagu dezaquezun lotza zorigaiztoco orrec ceimbat calte ecarten dizquitzun beguiraturic cere animaren aldetic. Azqueneco arrazoea da, zen lotza zorigaiztoco ori venzutuac, ez bacarric libratzen zaituela orrembat estutasun, ta tormenturen artetic, baita ere, gracia- ren videz, ipincen zaituela betico coroa, ta gloria irabasteco videan. Baldin carcela batean egunetic egunera urcamendico sentencia ichoten dagoen guizon bati eman nai baliote andic libratzeco modua, uste dezu luzapen-en batzuec artuco litu- queala, andic ez irtetzeco? pensatzen dezu libratzeco modu ura cerbait necosoa izan arren, ez luqueala berbertatic obratan ipi- nico? bada zuc daquizun ambat demboran pecatu ori lotzaz itsilltzen dezun anima tristea, zu aurquitzen zeran estadua az- coz, ta azcoz gaiztoagoa da, guizon arena izango litzaqueana baño; bada harc instanteric galdugave eguingo balu beragan dana andic libratzeco, zergatic zuc eguingo ez dezu azcoz gueia- go importa dizula? baldin guizon ari esango baliote carcela ar- tatic irtetzeco, bere pecatua confesatzeaz besteric ez duela bear, dudaricgave, guztiac aditzen moduan esango luque; bada etzaitzu zuri orrembat escatzen, bacarric escatzen zazuna da, guizon bati secretoric andienaren bean confesatzea. &a:

O. S. C. S. R. E. Fray Juan de Aijuria. Año de 1800//

(1806)

VESPertino

A minore usque ad maiorem omnes avaritie student.

Jeremie. cap. 6, v. 13.

Ondasunac dira arantza ta larrac, dio JXptoc. Gauza bigatic eguiten du Salvatzalleac berdincuntza edo comparacio hau; ala nola berenez ta erraz jayotzen diran arantza ta larrac, ala jayotzen ere dira erraztasun guciarequin guizonaren bihotzean larrac, edo cequentasuna; ta ala nola dan chit nequeza, edo, casi ecinquizuna larrac errotic arrá-catzea ta ateratzea, guisa berean nequez des-errotutzen ere da guticia, bein mempeturic arturic ta bereturic daducan bihotzetic. Hau bera aditzera ematen zion Ysrraeleco erriari Profeta Jeremias-ec esanaz; guciac, chiquitic andirañoacoac, emanac daode cequentasunari,, a minore usque ad maiorem omnes avaritie, student: beguira emen erraztasuna, ceñarequin etortzen ta eldutzen dan bat cequen ta cuticioso izatera. Esaten die Jaunac ece, bialdu ditzela Profetac, bere icenean esan daguieten, uzteco edo larga dezatela vicio hau,, ta erac eranzun zuten, ez ditugu enzungo,, et dixerunt, non audiemus: beguira emen, vicio hau largatzeco nequea. Cequenac izatera eldutzeco erraztasunaren gañean izango da Sermoe onen 1° puntua. Vicio hau errotic edo sustrayetic ateratzeco dagoen nequearen gañean izango da 2° puntua. Onerataco esca dezagun gracia, esanaz Virginari AE Maria //

1° P. Gauza nequezcoa da, aberatz bat salvatzea,, dio Jaungoicoac. Sentencia icaragarria, sentencia izugarria, sentencia, largoi palso ta guezurtitzat iduquico litzaqueana,, nasbagnetu edo esan ezpalu guezurbagueco eguia berberac. Arrituric gueratu ziran Dicipuluac, sentencia ain bildurgarri bat aditzean. ¿Miratzen zerate, esan dizuedanaz, galdetzen die Maiñuac? nequeza da, nere semeac, biurtzen naiz esatera,, nequeza da Aberatz bat salvatua izatea: eguiaz esaten dizuet ece, errazago dala Gamelu bat jostorraz baten begui edo chulotic igerotzea, Aberatx bat ceruetaco Erreiñuan sartzea baño: Emen izandu zan Apostoluen icara ta bildurra. Arrituric cordebagueuric eta turbaturic, abiatu ziran beren artean galdetzen, ¿cein salvatuco da? galde oni eranzun zien Jaunac, guizonentzat ecinquizuna dana, Jaincoarentzat da eguinquizuna,, indartutzen zuala eranzuera onequin len esan zietena,, Sn. Juan Chri-

sostomoc ta Sn. Gregorio andiac azaltzen duten becela. Ez ezazue uste izan, esaten dizuet Christauac, ecin salva litequeala aberastutzeco deseo ta gogoac dituana, ta bein aberastu ezque-roz bere biotzean ondasunac itsatsiric daduzcana; baña ain da nequeza ece, bear bearra da onetaraco gracia oi-ez bat, Jainco gucialdunaren colpe bat, ta bere jaincozco omnipotenciaren mi-rari bat. Baldin jaquin nai badezue, CC, certan dagoan dificul-tade edo neque au, adi ezazue San Pablo Apostolua,, aberatz eguin edo izatea nai dutenac, dio, erorten dira Deabruaren la-quo ta tentacioan, eta gogo opá ta deseo vano ta caltetsu asco-tan, ceñac leice-ondatzen duten guizona erioan ta galtzean, bada gaitz ondore gucien sustraya da guticia. Salvatzallearen ta bere Apostoluaren bi sententia oec bete bear guinduzquete gucioc bildur osasungarri batezaz, Apostoluacquin eguin zuan becela; ezagu-erazo bear liquegute perill andia condenatzeco, ceña da-ducaten, aberatz izatea gogotic nai dutenac; aleguñ ta bear eraguin bear liquegute erbestutzen ta botatzen gugandic onda-sunacganaco zaletasun gucia, ipiñi ez dezagun, ugaritzen badira ere, gure bihotza ayetan. Baña icusten dana da, ece, izanaga-tican ain icaragarriac, ez dutela eguiten ez sortutzen bildurren aleric: guizonic cequenenac, guticiosoenac, interesari gueiago ichasten zaionac, enutzen ditu ondasunac, icararicgabe, guibel andiarequin, ta sosegu ederrean, guciz sinistaturic ez dutela itz eguiten berarequin. ¿Ta badaquizue, hau nondic datorren? iñorc bere burua cequentzat ez iduquitzetic: batzuec ematen dioe cequentasunari ta beren guticiari onzurtearen edo econo-mia prudente baten icena; beste batzuec deitzen dioe providen-cia edo gaucen ongui beguiratze bat; beste batzuec deitzen dioe premia, edo beren estadua sostengatzecoarena, edo beren fami-lia mantentzecoarena. Baña derizquiot ece, ez dala neque andi-co gaia icus-aracitzea, dirala chit asco guticioso oec, ceñen con-tra botatzen dituzten aditu dituzuten sententia icaragarriac Salvatzalleac ta bere Apostoluac. //

Egui hau zuei adi-eracitzeco, ta onezaz garaituric uzteco,, asco izango nuque, Ysayas-équin ta Jeremiasé-quin esatea ece, dala vicio hau ain generala ta guciacquicoa, nonda, chiquitic andirañoacoac escumatzen edo entregatzen diran berari: Asco nuque Sn. Juan Chrisostomoren autoridadea,, ceñec segu-rutzat esaten duan ece, izurri hau zabaldu dala Mundu guci-tic, vicio onegandic libre arquitugabe, ez aberatza ez pobrea, ez andia ez chiquia, ez zaharra ez gaztea, ez Principea ez mem-pecoa, ez elizaquia ez munduquia,, bada etzion barcatu Apos-toluen batzarreari ere,, arqitu zuan Judasen bihotz barrene-

raño sartzeco modua, ta maldaderic nazcagarriena eraguiteco bidea. Eguia onen billa-bide edo pruebaraco ezarri nezaquequize gucien abo-ozta ta testimonioa: Echejaunac esaten due ece,, ez daquiara, cer concienciarequin mercatari ta tratalaria jasotzen dituzten ain gora beren salgaiac edo generoac,, ta nola eguiten dituzten aurrerapen ta irabaci ain andiac,, beren aboa dala beren leguea,, orregatican dagoala gauza gucia ain galesti,, ta ecin ecer erosi lezaqueala: Mercatari ta Tratalaria esaten du ece, ez dagoala diruric cerequin pagatu eche-errentac,, ez daquitela nolaco concienciarequin jasotzen dituzten errentac, edoecin ocasio ta aitzakiac valiaturic: Batac eta besteac quejatzen dira Oficialeen contra, esanaz; egungo egunenean ecin jantzi ta oiñdazu litequeala, ain galesti saltzen dutelaco: Oec guztioac ematen dituzte queja saminiac Curialen edo Letradu ta Escribarien contra, mira eguiñaz eramaten dituztelaco derecho batzuec ain gañez eguiten dutenac. Batzuec mira irizten dioe ondasun andi, Vrliac irabaci dituanai; besteac arritzen dira araco lastertasunaz, ceñarequin eldu dan Sandia aimbat caudal bildutzera: Oec gorrotatzen dituzte bataren gira-bira ta inguruac; besteac nazcatzen dira besteen comercio ta tratua; alaco eran, nonta,, ez dago gauza sarriagoric aditzea baño, Mundu gucia dagoala guticiac betea; ta orrez guztiaz ere, guticia hau ez da agueri: Guciac dira beren irabacien defensore,, Mercataria bere tratuaeren, Echejauna bere errenten, Curiarra bere derechoen, ta Oficialea bere jornalena.//

Baña guelditu zaitezten azquenic eguia onezaz, ¿ucatuco dezue, ecin conta-alá dirala,, aberatz izatea opatzen edo deseatzeten dutenac? ez det uste atrevituco zeratela ucatzera: bada beguira emen, guticiaren lenvico pausoa. Abiatzen da, ondasunac bildu ta pillotu nai dituanai,, pensatzen ta meditatzen, cer bide artuco dituan, berearequin ateratzeco: beguiratzen du modua nola eldu dan bestea, gozatzen dituan ondasunen ugaritasunera; meditatzen ditu traza ta bideac, ceñaz valiatu dan bestea, bere caudalac bildutzeco ta gueitutzeco,, ongui beguiratzen du batzuen industria, oartzen da bestearen ibillte ta gu-ernuaren gañean; ta aututzen du onguien derizquiona. Abiatzen da bear eguiten firmezarequin; eguna ez da asco bere eguin-bide ta lanetaraco; ucatzen zaio atsedinari; gavá berdiña da egunarequin lanean; oeac ez dio servitzen ezpada prensatzat, ceñean tormentatzen duan adimentua idurideacquin, tratuaquin, asmacioaquin, ta oetan daodela dacusan dificultadeac alcárra ichastearequin: badatorquico aurrera ocasio on bat, eguiten du tratua zori-oneco bat, ta guitutzen du, (norc

daqui cembateraño?) bere caudala. Animaturic zorioneco guerta-era ta acerta-era onequin, goragotu ta igó nai du irabaci andiangoetara,, arteraño eguin (eman) dituan pausoac iduritzen zaizca gueldoac,, laburrá, iduqui duan irabaciá,, ta lasterrari ematen dio anditutzeco bere caudala; sartzen da empeñu berri ta andiangoetan,, moldatzen ditu lagun-guidá edo compania berriac,, eguiten ditu tratu berriac,, aguertzen ditu bide berriac; ta noiz guchien uste zanean,, ya da caudal baten jabe, irudide edo paper andi bat eguiteco asco dana. Vici dan echea estuegui da aimbat caudal cabitzeco,, alogueratzen da beste costu andiagoco bat; apaintzen da echea aleguiñaz, maian jantzian ta familiaren portean, ceña gucia dan nai ta naiezcoa alaco caudala daducan guizon batentzat: onetarako bear dute izan irabaciac chit andiac; baña, guztia eguiten da,, ceren guciraco ematen duan industriac. Ta beguira emen gavetic goiceraco bestera-anzá, edo, esan oi dan becela, zorri viztu bat. Guciac miratzen dira icustez tratu ain luce-zabal bat: batzuec cuiñcurtutzen dira bere besaburu ta sorbaldez; beste batzuec galdetzen due,, ¿nola eguiñ al du guizon onec aimbat caudal? Baña guciac aitortzen due dagoala viciro al-dun ta aberatz. Ta derizquiozue, CC, ece, bildu izango dituala ondasun oec guciac concienzaiaco pureza ta garvitasunarequin? ez daquit nic: chit bildur izateco da, ez dirala izandu cilleguiac bere irabaciac; ceren Ispiritu Santuac dio ece,, aberaztutzeco lasterrari ematen diona, ez dala izango inocentea, ez libre egongo pecatutic,, qui festinat ditari, non erit innocens: Ondasunac, estreñan edo asieran bat batetan edo colpe batean irabazten diranac, azquenean ez dute iduquico bedeincacioric,, hereditas ad quam festinatur in principio, in novissimo benediccione carebit. Baldin colpe batean aberaztu diranen concienzaiaco barrendu baquinitzaque; án icusico guenduque eguia, Ispiritu santuac esaten diguna.//

Cer erremordimentu ta utsiquiac, cer dudac, cer bildurrac,, alaco ta orrelaco erosquera edo saldura egondu ote zan edo ez ondo eguiña: alaco tratu edo sal-erosian, eraman ote zezaquean edo ez aimbat interes edo irabaci: saldu ote zitzaquean edo ez, onac balira becela,, au-eriatuac edo caltetuac zeuden generoac: becartu edo piñutu ote zuan edo ez conciencia, valiatzean eroslearen jaquiñezaz, saltzeco berac nai zuan precioan,, edo saltzallearen ignoranciaz, erosteco precio beagocoan: pecatu eguiñ ote zuan edo ez, eguitean tratu debeatu bat,, ecarriaz ta sartuaz sal-gai edo genero debeatuac: cargatu ote zitequean edo ez cillegui sal-gai guciarequin, berac bacarric

saltzeco,, nai zuan precioan : izandu ote zan edo ez soberá ta gueiegua, alaco edo orrelaco tratuan iduqui zuan irabacia : Ytz batean,, ala aberastu diranen bihotzac icusico guenduzque ichaso ecaitez ta bagáz bete bat eguiñic,, icusico guenduque, paqueric ematen ez dioten zalantzazco ta dudaldizco bagá furiaz beteritaco bat eguiñic. Baña, cer guertatzen da? Aditu J.Xptoc esaten duana : Antsia ta erremordimentu oec dira araco aci jaincozcoa, ceña ereñi zuan necazari cerucoac sortu ez dezan fruturic. Irabaci andi baten icustác edo beguiratzeac, ta abantalla andi baten esperanzác,, ichutzen ta lilluratzen due arrazoea, turbaitzen due adimentua, irabiatzen dituzte evangelioaren ta doctrina christianaren legue guciac, ta arrastatzen due vorondeata,, igaro dídin concienciaco bildur gucien gañetic.//

Baña, ¿cer diot? oraindic atseguña eguiten da zuzentzeco ta justotzat emateco accio edo eguinbideac, ceñac sortutzen dituzten osasungarrizco bildur oec,, sinistaturic dirala escrupulocho chamar inpertinente batzuec. Concienciaco paque falso ta eriora daraman au irichitzeco, (ceña aserratzen eta gorrotatzen duan ain moduz Jaincoac Ysayas-en ta Jeremias-en aoz guticiosoetan;) valiatzen dira guticioso ta ondasun-en maitatzalleac bi principio edo arrazoe beguitandu oezaz. Lenvicicoa da, esatea ece,, caudalac aurratzeco ta bildutzeco beren modua bera gordetzen dutela beste guztia ere ; Ta baldin gaizto balitzá, ez luquetela eguingo aimbatec ; ceren ez dan sinisgarria, oec gucioc condenatu nai izatea : Bigarrena da, esatea ece,, asco personac exemplo ta oitura onetacoac, sacramentuac maiz aritzen dituztenac,, guticiaco señale ta tacharen alericgabe eguiten dituztela alaco tratu berberac, ceñatatic ateratzen dituzten irabaci viciro arrituac ; Ta baldin irabaci-bide oec balirá ez-cilleguiac, bertatic largaco lituzquetela ; ceren, diote, dirala chit jaquitun ta iracasiac, ta ongui daquizquitela beren obligacioac ; ceñagatic ez daducate escrupuloric danic ariñená, jarraitzeco oen exemploari. Baña bi arrazoe oec ez dira asco izan bear paquetutzeco concienciac : ez lenvicicoa,, ceren chit ongui guerta liteque ta da sobera sarritacoa, izatea accio bat ez-cillegua,, ta orrez guztiaz ere ascoc eguita : Ta ala, esaten digu Yspiritu Santuac exodo deritzan escritura sagraduco liburu batean,, ez daguiozula jarraitu gendechari, gaizqui obratzeco, ta etzaitecela gaiztoen iritzia-ganatu, bide zucenic des-bidetzeco ; hau da, azaltzen du San Agustinec,, ez derizquiozula daramazula bide oná, dacusulaco, ortic asco dijoacela,, badá, atzenbaguea da barballoen cembatea edo numeroa, : ez bigarren

arrazoea ere,, ceren San Juan Chrisostomoc esaten digunez, ain erroturic eta sustraituric dago guticia guzon guztien bihotzetan ece, ez daode libre argandic, virtute zoli sendo batean cimendaturic daodela diruditenac ere.//

Baña, onec guztionec ez dio mellaric eguiten guticiosoari; berarequico indar andiagocoa da, icustea, ascoc eguiten dutela berac eguiten duana: ta berac christau ontzat ta Jaincoaren bildur andicotzat daduzcanen exemploa, da beretzat cimendu edo abe sendo bat iduquitzeo cillegui ta inocentetzat, berac eguiten duan guztia. Cimendu beguitandu oequin gozatten ta paquetutzen da bere conciencia,, atertutzen dira araco inquietacioac, araco dudac, araco quezca ta bildurrac, estreñacoan iduqui zituanac; ta guztia guelditzen da paque guibel andico baña perilleco batean. Vstea eguiñic bide zucenez dijoala, zabaltzen diozca interesari aice-zapi edo vela tolestu guciac; sartzen da empeñu berrietan, sot-arquitzen edo asmatzen ditu tratu berriac, moldatzen ditu ichequera edo compañaberriac, bilatzen ditu modu berriac,, ta baldin irabacia andia badá, ez dio ajolaric, ta ez da guelditzen beguiratzera, ote diran cilleguiac eta onestoac modu ta bideac, ceñaz valiatzen dan: anditutzen da caudala, baña caudalarequin batean anditutzen ere da beragan ichequitasuna,, ta sututzen iracequitzen ta gartutzen da gueituzeco opá ta deseoa: antsia onequin guztia daduca justotzat, guztia cilleguitzat, ta guztia inocentetzat. Esaiozue berari, perill andia dala animaraco tratu hura edo bestea, ceñaz valiatzen dana, ta berac eguiten duana;; edo dala soberá ta gueieguia irabaci hura edo bestea; edo ez dala justo ta cilleguia bide hura edo bestea, ceñaz valiatzen dana;; edo dala bidegabeco ta usuraria eramatea, gauzac valio duan baño gueiaago, saltzen diolaco epetan; dalá ez-cilleguia, salgai debeatuen tratua;; dala logreria garbi ta legueen contracoa, saltzeoac estancatzea,, saltzeo, berac nai duan eta nai duten precioan: esan ta esaiozcazu onelacoac ordu onean, ¿baña cer mella eguingo due alacoagan? iah! laster adituco dituzue bai bere abotic icen eder oriec,, esanaz, zeradetela, ezjaquiñ, escrupuloso, simple, lelá, ta gatzbagueco batzuec,, ta isquioca, burlá, ta parraca, eranzunaz; Theologoai etzatela aditzen alaco gautetan.. ¿Certaraño ez dator, estadu onetan guizon bat,, ta cer ez luque eguingo? salduco luque bere anima, bere caudalac pillotutzeagatic,, nihil est scelestius quam amare pecuniam, hic enim et animam suam venalem habet: ta eguingo luque escrupuloren alericgabe:, ceren, San Agustinec dioen becela, izanagatican pecatuac izan-alitezquean andi ichusi ta nazcagarrie-

nac, baldin guizonac maiz eguiten baditu, oitutzen da ayetara; ta oitura onegatic, edo ez daduzca pecatutzat,, edo badauzca ere, bacarric daduzca ariñtzat,, pecata quamvis magna et horenda, cum in consuetudinem venerint, aut parva aut nulla creduntur. Ta beguira emen, cergatic dan senda-eciña, esateraco, gaitz ta izurri gaizto hau.//

Jaincoa da al-duna, arrietatic Abrahanem semeac eguiteco,, esaten zien San Juan Bautistac Fariseoai ta Saduceoai; da esatea, azaltzen du San Agustinec, ez dago guizonic ain bihotz gogorreco ta setá gaiztocoric, nonda ecin bigundu ta samurtu lezaquean Jaincoac, ta eguiñ Santu andi bat,, baña zori-on hau ecin irichi lezaque guizonac, berac bacarric,, ta Jaincoac ere ez du eguiño sarritan aldatze hau, baldin oni ezpadio laguntzen guizonac bere vorondatearequin. Gauza bic bear diote naita ez lagundu eguiteco andi oni,, ta dira, gracia, Jaincoaren aldetic, ta gracia oni eranzutea guizonaren aldetic,, ala nonta, graciac etorri bear du lenengo ta aurretic, ta onen ondoren jarraitu bear du eranzuerac; ta ala, dio Apostoluac ece, Jaincoa dala, eguitada on andi oni asiera ematen diona. Jainco misericordiosoac guizonaren santu-eguite onetan gorde oi-duan manera ta ordenu ederra, da, Trentoco batzarre santuac dionez, biraltzea utsiquiac eta erremordimentuac,, abia ditecen, pecatari dirala ezaguturic, bildur izaten justicia jaincozcoari: Ta baldin Jaunaren dei au aditzen badue lenvico aldian, dijoa biralduaz lagunzá andiagoc,, icharan dezaten bere misericordia cabugabean, asi ditecen Jaincoa maitatzen, ta eldu ditecen azquenic mallaz malla santu beren buruac eguitera: Baña baldin lenvico ayei sorrac eta gorrac eguiten bazaiezcate, baldin ezpadira muguitzen lenvico utsica ta bildur aetara,, ez bacarric ez ditu emango beste gracia berri batzuec, baña len emanac zeuzcanac ere atzeratu ta quenduco ditu,, eguin zuan becala araco servitzari char, emandaco talento edo diru balioa ezcututuric iduqui zuan arzaz,, ceñi ez bacarric etzion eman berriro beste bat, baicican quendu ere zion len eman izan ziona. Ta, ¿eranzungo dio gracia oni ondasunen maitatzalleac, pensatzen ez duanac beste gauzatan ezpada ayec gueiago ta gueiago pillotutzean? iah Christauac! ¿nola sentituco ditu utsica ta bildur oec, baldin sinisturic badago dala justo zucen ta inocentea? ¿nola ezagutuco da pecataritzat, baldin ezpada ezagutzen obenic edo culparic, bere irabacietan, bere tratuetan, bere sal-erosietan? ¿nola nai dezue sartu didin bere bihotzean jaincozco justiciaren bildurra,, baldin bere igaroco vicitza guttia araturic, ta baldin bere tesoro andiac bildutzeco valiatu dan

bideac azterturic, edirotzen edo arquitzen baditu ontzat emanac, edo ya guztien equiera ta oiturarequin, edo ya christau ontzat, eta conciencia garbicotzat daduzcan ayen exemploarequin? Errazago sinis lezaque ez dituala gal-aci ceruco onec sustrairic botaco, conciencia aibat urtetaco oiturareqn. erracayaz errea dagoan artan,, ta sustraiac botatzen baldin baditu ere aci jaincozco onec, itoa izango dala ondasunen aranzá ta larracquin.//

Baldin lurreco ondasun oezaz bein edo bein aseric, largaco balu oarpilla edo cuidado au, ta artuco balu demboraren bat onguitzeco ta zucentzeco bere urteac bihotzeco samiñtasunean,, icharan lezaque ezagutuco luqueala, nozbait gaizqui eguiñ duala cerbait, erremedioaren premia daducana,, eta eguiñ dituala tratu edo artu-emanen batzuec, ceñetan nahastu dan irabaciren bat ala nolacoa ta ez ain cilleguia: baña bihotz, abe-raztutzeco deseoc azpian daducan bati, etzaio inoiz etorricco dembora au; bada ez da secular asetzen,, da sua becela, ceñac, asco da asco da, ez duan inoiz esaten: munduco ondasun guztia bilduco bilduco balitu ere, ez litzaque egongo inoiz contentu. Gauza guztia daducate beren muga, dio San Agustinec, bacar bacarric guticiac ez daduca mugaric: beste gañeraco vicioac, dio, macaltzen dira zartasunean, baña guticia dago bere quemena ta indarrean aguretasunic andienean ere: lurrac, dio, daduca bere mugá,, ura dago zarraturic lecu isentatu batean, aicea dago ichiric bere mugatan, ceru berac, ain zabala izan arren, bere cabua daduca; bacar bacarric guticiac ez du ezagutzen mugaric marraric caburic. ¡O guizon cequen guticioso ta ondasunen zalea! ¿ez daducazu asco adiña, ongui ta errumesqueriagabe igarotzeco zure vicitza, ta lecu onean toquitutzeco zure familia? esazu bada bein edo bein evangelioco aberatz cequen becela,, ea nere anima, ondasunic asco bildu dituzu, oec biltzen iduqui dituzun nequeaz atsedan ar ezazu, ta esqueñi zaiozazu Jaincoari ta cere animari egun guichi gañeracoac. Baña ez, CC, ez: chit sarria da, Salomonec eguzquipean icusi zuan vanidadea: badaode guizonac,, lanari uzten ez diotenac, ta beren beguiac ondunaz asetzen ez diranac, ta beregan biur-tu nai ez dutenac, esanaz; ¿norentzat bear eguin det, ta ostu-quendutzen diot nere animari? au da vanidade andi bat, ta ansia-larri dongue ta chit gaizto bat. Onetan castatzen du bere vicitza guztia atzeneco asnasaraño,, ta JXptoc dionez, ondasunac bildutzeco cuidadoa, ta oen guezur ta engaña, dira aranza ta larrac, Jaunaren deiaren aci hura itotzen dutenac,, ta ez diote uzten sortu dezan fruturic: da chit nequeza edo alde al-

dean ecinquizuna iduqui dezaten ondoreren bat bildur usica ta remordimentu oec, cenac diran asiera nondic asitzen dan pe-catariaren santu-eguitea.//

Baña demagun, aditu ditecela Jaunaren dei oriec, ta sentitu ditecela erremordimenturic vicienac: orrez guztiaz ere, bildur izateco da ez dutela sortuco Jaincoac nai duan ondorea. Ycusi emen arrazoea: Ceimbat eta andi eguiñaz ta lodituaz ta lodituaz joan dan zure caudala, aibat eta andi eguiñaz joan da zure ones-bidea ta estimacioa, chit andia izandu da zure omeña fama ta creitoa, zera ya errian onguien vici dan bat tzat zaodena, chit arguia da, eguiten dezun papera: Portatzen zera zure estaduaren famaren ta estimacioaren erara, zure echean, zure maian, zure personan, ta zure familian; ala nonta, cabugabeco bide-hasti eta luce bat becela dago, len estreñacoan zenducan estadutic, orain daducazunera: Baldin estssillduco badira utsica ta erremordimentu oec, baldin paquetuco badira duda oec, baldin segurutuco bada conciencia,, des-eguin ta desitsatsi bearco zera caudal ta hacienda orretatic; onen ondoren dator jechitzea errian daducazun estimaciotic, aguertzea amparugabe, ceña zenirizquion zegoquiola naita ez zure estaduari: bearra da ez len aña lucitzea, castuac murritutzea, len baño estuago ta zurrago vicitzea; bearra da galtzea esperanzac, zure icena beticotutzeco moldatu cenituanac; bearra da jechitzea asieran iduqui zenduan estaduaren illuntasunera, edo guchienez orain daducazunaren aldean ascozaz beagocora. Ta, ¿erabaquico dezu, hau guztia eguitea? ¿erabaquico dezu saiets guztietatic, edo ausartuco zera jechitzera oraingo estadu goicotic errian daducatenic becoenera,, edo guchienez, orain daducazunaren aldean malla ascozaz chiquiagoo danara.? ¡Ah Christauac! chit miñ andia ematen dio onec, arrotasunari, antusteari, andinaitasunari, gure lenengo gurasoagandic datozquigunari; chit nequeza eguiten zaio hau, Adanen ondorengo battec igotzeco daducan deseolari; siniscorragoo da eguingo dituzula al dituzun indar guztia ez jechitzeagatic daducazun estadu goico orretatic, cen ez, artuco dituzula al-diran bide-moduac paquetutzeco zure conciencia; ta hau ecin irichi badezu,, arrastaca eramango dezula zure utsica ta remordimentuen ca-tea astuna, ta zure bildurren piñu esquerguea eriotzaco ateraño; onela elduco zera zure vicitzaco azquen aetara: Eriotzaren etorrera lasterra ta samiñarequin, ta zure vicitzaco contu estua ematera zoazalaco ezauerarequin,, gueitutzen dira utsica edo remordimentuac, estutzen dute bildurrac, anditutzen dira dudac,, ta orduan ezagutuco dezu vicitza onetaco vanidadea,

ta idiquico dituzu beguiac icusteco zure pecatu guztiaç: Op-
tucó dezu icustea cere burua paquezco conciencia batequin,
baña beguira ezazu emen beste tentacio bat indartsuena ta ica-
ragarriena,, ceña dan (?) ta esango dizut,, ecin irichico dezu
paque opatzen dezun hau, ezpada zure humeen costura, ceñac
diran zure bihotzeco puscác eta zatiac: Ezagutuco dezu galdu
berco dutela daducaten zori-ona,, pobre bear guelditzen dira-
la,, iduqui dituzten esperanza andietatic erortera dijoacela,, ta
guelditzera, zure caudalac esqueiñtzen zieten estadutic, beste
desberdiñago batean; ta ez izateagatican guraso guizon-ezá
gogor ta odolguirode bat, zuregan eguingo dezu ece aurqui on-
gui irabaci izandu dirala zure ondasun andiac: Ta duda oe-
quin joango zera vicien ta illen Juez nagusi-aren aurrera.//

Beguira emen, Christauac, cein nequeza dan garaitzea vi-
cio hau. Orregatic esaten zien Apostoluac Epheso-arrái,, guti-
ciaren icena bera ere ez bidi icentatu ez aditu zuen artean,,
avaritia nec nominetur in vobis. J.Xptoc esaten digu,, gorde
gaitecela osoro guticiatic,, cavete ab omni avaritia. Christauac,,
bear eguiñ ezazue ordu onean ta al-eguiña eguizue irabazteco
zuentzaco ta zuen familiarentzaco mantenua; bada onetara
condenatu guinducen gure Jaincoac gure lenengo guraso Adan-
egan: arreta ar ezazue billatzeco ta irabazteco, humeac ongui
toquitutzeco bear dana; bada hau aguintzen die gurasoai San
Pablo Apostoluac: baña izan bedi arreta sobera ta gueiegui-
gabe, ta moraleco edo doctrina christianaco zucembide edo erre-
guelaen eran: Ta baldin gogorra iduritzen ta eguiten bazaitzue
vicitzea pobrezaren ta premiaren estutasunen artean; † lotsa-
tu zaitzete Jaun onen beguieguietan,, ceña izanic chit aberatza,
eguiñ zan pobre bear: Erraza izango zan Jaun onentzat onda-
sunen artean vicitzea; bada Aggeo Profetaren aoz esan zuenez,,
bereac zituan gauza guztiaç, urrea, cillarra, metalac, ta arri
valiosoac; baña guztiaç larga zuan ain guztiro, ece, etzuan are
izandu non etzin ta eratzin bere burua: Jayo zan portale po-
bre batean berobaguetasunic andienarequin: Yduquiagatic ere
Mundua bere oñetaco pea-danatzat, vicitu zan pobre, esque-
co, ta ez ezagutua: Ta baldin ezagutu nai badezue cein premia
premiaric estuenera eldu zan berea bere eriotzan, beguira zaio-
zue nola palta zaion are guizonic errucarrienari palta etzaiona:
Guizonic zori-gaiztoco ta errucarrienari etzaio palta oee triste
bat, non eratzin bere burua, edo guchienez lur gogor soilla
bera; baña alivio labor hau ere palta zaio ceru ta lurraren ja-
beari: Esquecoric mezpreciagarrienari etzaio palta capa zar bat
eta alcandora adobaquiz bete bat, ceñaquin estali bere araguiac;

baña Jaunoni, ceñac jantzitzen dituan edertasunez ceruac eta lurra, ta arguiz eguzquia,, palta zaio goza-era labur hau: Guizonic lurreratuenac badu aurdico edo buruco pobre bat, edo guchienez arri edo zur bat, non eratzin bere burua; baña ansiatuen ta larrituen pausá ta atsedena danac, etzuan iduqui beste etzin-gayarac ezpada aranzazco coroa gogor bat, bere burua ta loac trabesatzen zituana: Pobrezá soberá bere hau, nai du Jaun onec, iduqui dezazun beti gogoan; ta ala esaten dizu Jeremias-en aoz,, oroi zaite nere pobrezaz,, recordare paupertatis mee. Christauac, Jaun onen icasle gueranaz arrotzen baguera, ez dezagun nai izan Maisúa baño gueiago,, ta mempecotzat ezagutzen baguera, ez dezagun nai izan gure Jaun-jabea baño gueiago. Gorrotatu dezagun guticia, ta jarraitu diogulaco miñ-damu andi batequin, esan dezagun guztio; Nere J Xpto Jauna. &a. †.

O. S. C. S. R. E. Vespertino predicado en Tolosa, Año de
1806: por Fr. Juan de Aj-uria

Copia literal y exacta.

Bilbao, 3-V-1960.

JUSTO M.ª MOCOROA